

den uitlaat

Tweemaandelijks clubblad van de KLV

Nr. 1 februari 2023

Klassieke Landbouw Werktuigen vereniging

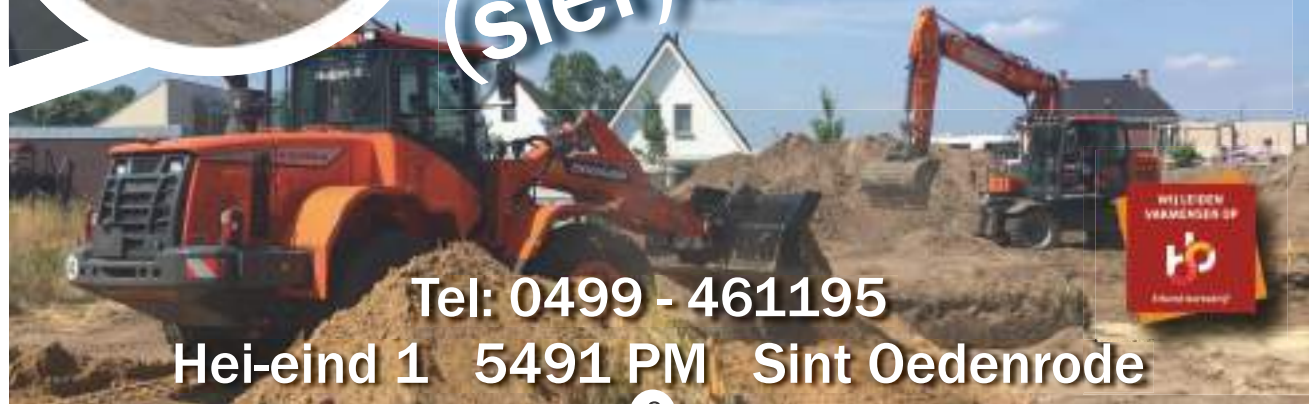
H. KUIJPERS BV

www.hkuijpers.nl

Sloopwerken

Infra en
Grondwerken

(sier)Bestratingen

Tel: 0499 - 461195

Hei-eind 1 5491 PM Sint Oedenrode

Ton van Uden Transport

Zijtaart | 06 53651188

LEON VAN UDEN

TRANSPORT

Handelsonderneming

A. HEESAKKERS

De Smalspoorman

Tevens alle
slooponderdelen
van Holder

Werkplaats Wilhelminastraat 22
5738 AE Mariahout

Showroom-werkplaats
Knapersven 11 5738 PC Mariahout
Tel: 0499 - 422812 Fax: 0499 - 421160
Mobiel: 06 53785952

www.smalspoortrekkers.com

**Alle kennis.
Bijna alle bomen.**

DONDERDOKK 4
5182 VJ SINT-OEDENRODE (NL)
T +31 (0)412 - 480489
INFO@VDBERK.NL - WWW.VDBERK

W. van den Biggelaar

Grondwerken en Persboringen BV

Duikers maken zonder graven,
in elke gewenste diameter

Bestseweg 8
5492 VH Sint Oedenrode
Tel: 0499 370113 Mobiel: 06 22923595
Fax: 0499 327636 Email: persboringen@wvandenbiggelaar.nl
www.wvandenbiggelaarpersboringen.nl

Joop Heijmans
Tel: 06-24651928
Magnetiseur
Wichelroedeloper

De Aardstraal

Landbouw en Tuin-Parkmachines
Reparatie, onderhoud en verkoop

V. VAN VIJFEIJKEN

MECHANISATIE

www.vanvijfeijkenmechanisatie.nl Tel: +31858769060 Wilhelminastraat 22B, Mariahout

Loon en
Grondverzet
A.van Leuken

Sleepeindstraat 10
5396 NN Lithoijen
info@avanleuken.nl
www.avanleuken.nl
Tel:0654650884

VISSER

www.visserautoelectra.nl

autoelectra-dieselservice

DIESELPOINT

- Dynamo's
- Startmotoren
- Voertuig elektronica,
- Auto elektronica diagnose
- Diesel techniek
- Common-rail systems
- Benzine injectie
- Magneetontstekingen
- Eberspächer verwarming
- Airco service
- Plantaardige diesel
- Auto alarm, telefoon, radio
- Navigatie systemen
- Voertuigvolg systemen

Bedrijventerrein "De Rietvelden" Hedikhuizerweg 11 d-e 5222 BC 's-Hertogenbosch
tel: (073) 6240400 fax: (073) 6210753 E-mail: info@visserautoelectra.nl

T Broks

Agrarische handelsonderneming en dienstverlening

In en verkoop en reparatie

Aarle-Rixtel
06 - 12290484

www.tbroks.nl

R VERHUUR SWINKELS

**VERHUUR AANHANGWAGENS
EN KOELWAGEN**

Tevens verkoop gasflessen

Eind 1B 5694 NL Son en Breugel
T 0499 - 475660 M 06 - 54225123

Kersten

Agri-handelsonderneming

Diepven 2 5258 RB Middelrode
Mob: 06-13687487
www.kerstenagri.nl

Museum
*Hoeve
Strobol*

Ambachtelijk museum op 1600 m²
www.hoestrobol.nl

HANDELSONDERNEMING VAN SCHIJNDEL

Beekerheide 2
5741 HC Beek en Donk
Tel: 0492 - 461301
Fax: 0492 - 465180

www.handelsondernemingvanschijndel.nl

M.V.D. HEIJDEN

Autocentrum Zijtaart B.V.

Pastoor Clercxstraat 34 5465 RH Zijtaart
tel: (0413) 36 33 74 fax: (0413) 34 26 14
info@mvdheijdenzijtaart.nl

www.mvdheijdenzijtaart.nl

De Rietkamp

AGRARISCHE HANDELSONDERNEMING

in- en verkoop van tractoren & landbouwmachines

Erwin van Griensven

Rietkampsestraat 1a | 5386 KH Geffen | 06-38748703
www.derietkamp.com | info@derietkamp.com

Biggelaar
 installatiebureau

**Samen
 voor
 duurzaam**

sanifair
 verwarming
 ventilatie
 loodgieterswerk
 duurzame installaties

www.vandenbiggelaarinstallatie.nl

 Verlengde Noordkade 8
 5462 GE Veghel
www.siemei.nl
info@siemei.nl

'n Museum dat werkt!

Voor inlichtingen en reservering:
 06-10252631

Ontzorgen met een hoofdletter

de Haas advies
 Verzekeringen • Hypotheken • Financiële planning

www.dehaas-advies.nl info@dehaas-advies.nl
 Oirschotseweg 62 5684 NK Best 0499 - 372107

**Autobedrijf
 Timmermans**
 auto - verkoop - service

Bedrijvenweg 6 Nistelrode
 Telefoonnummer: 0412 - 612221
 Email: autobedrijf.timmermans@home.nl
www.autobedrijf-timmermans.nl

SLIJPERIJ

KERS

Lorentzweg 12 5482 TP Schijndel T 073 547 44 80
Info@slijperij-kers.nl www.slijperij-kers.nl

MARK DE BRESSER
Handelsonderneming
 Tractoren - Machines - Oldtimers - Onderdelen

Bedrijvenweg 4 5688 XK Oirschot Mobiel: 06 22501631
www.markdebresser.nl info@markdebresser.nl

IN- & VERKOOP TRACTOREN EN MACHINES OISTERWIJK

info@honpijnenburg.nl

+31 (0)642780818

Logtsebaan 17

PIJNENBURG

HANDELSONDERNEMING

Deze plaats kan nog verhuurd worden

M

JOS MARTENS

TUIN & PARKMACHINES
LANDBOUW

Ginderdoor 55 - Mariahout 0499 - 42 31 31

www.josmartens.nl

Werner van Gestel

Uw Partner voor de in- & verkoop van tractoren en landbouwmachines

H.O.N Werner van Gestel Castersewijk 26 5527 JS Hapert
www.wernervangestel.nl info@wernervangestel.nl
tel. Werner 06 46210022 tel. Wim 06 15343468

www.wernervangestel.nl

OVERWATER
VERZEKERINGEN - PENSIOENEN - HYPOTHEKEN

- De oldtimer specialist door onze jarenlange ervaring als betrokken medewerkers.
- Ons unieke verzekeringsproduct: een verzamelpolis voor al uw (on)gekenmerkende tractoren en stationaire motoren van 20 jaar of ouder. Standaard inclusief een schadeverzekering voor opzibendes en vertaalsrechtsbijstand.
- Ook verzekeringen voor oldtimer Unimogs, bestel- en vrachtauto's, bromfietsen, auto's, ex-legervoertuigen en motoren.
- Scherp tarief.
- Eenvoudig af te sluiten via onze website.

www.oldtimers-verzekeren.nl

Doelstelling KLV

Den uitlaat is een 2 maandelijks uitgave van de Klassieke Landbouw Werktuigen vereniging. De KLV heeft als doelstelling. Het bewaren, verzamelen en restaureren van landbouwmachines, stationaire motoren en tractoren. Den uitlaat verschijnt 6 x per jaar, iedere even maand. Oplage ± 850 stuks.

Vice-Voorzitter

Tjef Broks Brabantlaan 57
5735 KB Aarle-Rixtel Tel: 06 12290484
E-mail: tbroks@klw-vereniging.nl

Secretaris

Matty Krol Wilhelminastraat 21
5388 EP Nistelrode 06 44613269
E-mail: Mattykrol@hotmail.com

Penningmeester

Joke Kuipers Zandstraat 63
5691 CD Son & Breugel 06 13670287
E-mail: penningmeester@klw-vereniging.nl

Bestuursleden

Tjef Broks Brabantlaan 57
5735 KB Aarle-Rixtel Tel: 06 12290484
E-mail: tbroks@klw-vereniging.nl

Gerard Smits Zandstraat 63
5691 CD Son & Breugel 06 53187886

Rob Raaijmakers Pastoriestraat 14
5756 AM Vlierden 06 45484344
E-mail: rob_raaijmakers@hotmail.com

Inschrijving Evenementen

Marieke van de Hei Irenestraat 6
5374 BV Schayk 06 37166830
E-mail: inschrijvingenklw@gmail.com

Ledenadministratie

Marjon van Campen Vier Gemalen 1
5481 XK Schijndel
E-mail: ledenadministratie@klw-vereniging.nl

Betalingen

Rabobank Oss Bernheze
IBANnummer: NL93RABO 016.71.15.995
BIC - SWIFT code: RABONL2U 016.71.15.995

Eindredactie. Ontwerp en opmaak

Jan van Rooij Klaverhoekseweg 26
5681 PX Best E-mail: jwm.vanrooij@home.nl
Tel: 06 40955017

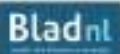
Redactie

Nicole van Kuringen

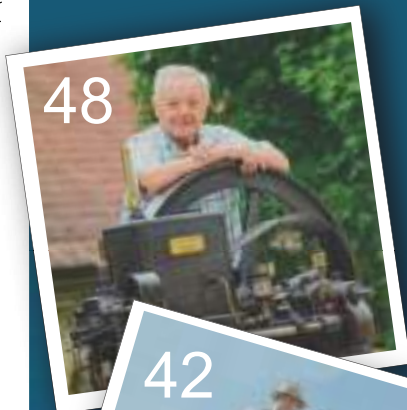
Medewerkers

Henk vd Langenberg - Frans Vanbaelen - Anne Selten - Regina van der Meer- Twan Jonker

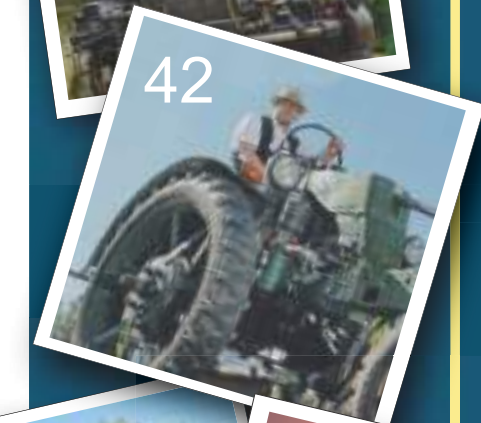
Druk, afwerking en verzending
BladNL Postbus 1286 Maarsen

KLV is aangesloten bij:

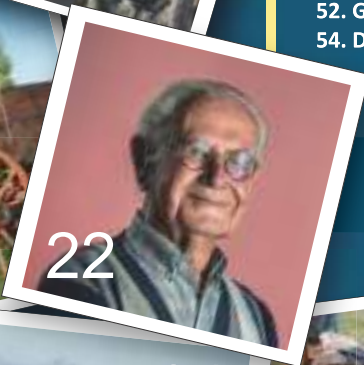
48

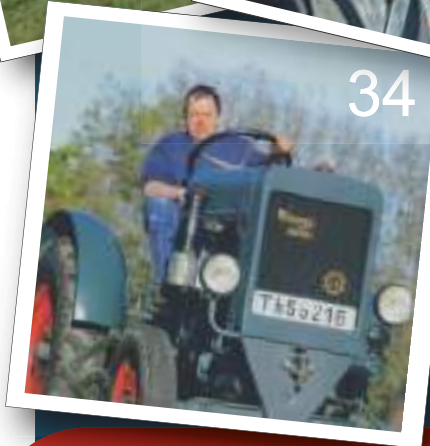
42

26

22

34

31

10. Colofon/Inhoud
11. Voorwoord
12. Voorjaarsruilbeurs
In Memoriam
13. Grasmaaidag
Voorjaars ploegdag
14. Bloesemtocht
Info redactie
15. Kerstrit Heesch
16. Evenementenkalender
18. Fehamec kijkt terug
19. Dorsdag „De Blokers“
20. Motorische Demo dagen
21. 65+ Oldtimerdag
22. Ik geef de krik
25. Oplossing puzzelhoek
26. De Velie familie
31. Tuintractoren deel 20
34. Sachsen diesel
40. Oud nieuws uit 1952
42. Dragende rol
48. Zoekmachine
52. Geschiedenis van Hassia
54. De puzzelhoek
55. In en uitlaatjes

Foto voorkant: Facebook

Inleveren Copy
volgend nummer
vóór 25 maart 2023

www.klw-vereniging.nl

E-mail: webmaster@klw-vereniging.nl

Voorwoord

Ploeg- en maailes

Allereerst iedereen namens mij en het bestuur de beste wensen, en veel gezondheid in 2023 gewenst. We hebben 2022 weer afgesloten met de KLV-kerst die na lange tijd weer eens erg koud was. Zelfs de Toilet-wagen was bevroren, maar meer hierover verderop in het blad. Ook hebben we de nieuwjaarsreceptie weer achter de rug, die was wel rustig er waren maar ruim 40 personen aanwezig. Dat was wel jammer maar gelukkig niet minder gezellig. Men kon zien dat de tafel met jeugd gelukkig zachtjes aan groter wordt. De vaste KLV-praatavonden gaan we proberen om weer op te luisteren met enkele gastsprekers; Met onderwerpen die de leden willen en ook nog eens interessant vinden. Zodat we de behoefte van jong en oud wat kunnen combineren, al is dat nog een hele opgave voor ons, dus we staan altijd open voor ideeën en suggesties hierover. Verder zijn we alweer verschillende KLV evenemen-

ten aan het voorbereiden; zoals het grasmaaien, ploegen, de eerste toertochten en natuurlijk het plattelandsfestival. Bij de ploegwedstrijden willen we ook een stuk van het terrein beschikbaar stellen voor degene die het ploegen zelf, en het wedstrijd ploegen graag willen leren. Dus geen punten, maar wel aanwijzingen en advies hoe het moet of het beter kan. Zodat je uiteindelijk als je er zin in krijgt ook met de wedstrijden mee kunt doen. En geen zorgen; De onderste/laatste plaats is meestal voor mij gereserveerd, dus kans maak je altijd. Voor het grasmaaien geldt eigenlijk hetzelfde, iedereen is daarbij welkom, ervaren of niet, je wordt op weg geholpen; Meld je hiervoor aan bij Coen Verhoeven. En hou hiervoor wel de KLV-website en facebook in de gaten. Omdat we hiervoor erg afhankelijk zijn van het weer, is dat bijna niet van te voren te plannen.

Tjef Broks

KLW voorjaarsruilbeurs

Op zondag 27 maart wordt weer onze jaarlijkse voorjaarsruilbeurs gehouden bij de firma Kuipers BV te Nijnsel gemeente Sint Oedenrode, Hei-eind 1, 5491 PM, Sint Oedenrode (Nijnsel), dat is naast de Vresselse Hut. De parkeerplaats voor de auto's van de bezoekers is op de Vresselse hut parkeerplaats, schuin tegenover de Vresselse hut. Deze parkeerplaats wordt vergroot met het grasveld van het showterrein, via deze parkeerplaats achteraan links. Dus gelieve niet parkeren langs de wegen rondom de ruilbeurs. De ruilbeurs begint om 8.00 uur en duurt tot 13.00 uur. Op vertoon van de KLW ledenkaart kan men gratis het terrein betreden, anders wordt één Euro entree gevraagd.

Men kan er weer van alles kopen, zoals tractoronderdelen, gereedschappen, machines, boeken, en miniaturen, maar ook complete tractoren. Bij de catering kan men terecht voor een kop koffie, thee, tomaten- of erwten soep, een broodje frikandel, een broodje kroket en frisdrank. Op Zaterdagmiddag rekenen we weer op de hulp van de vrijwilligers, vanaf 11.00 beginnen we met het opbouwen van de bar, als je zin hebt mag je dan komen helpen. Ook op zondag hebben we deze hulp nodig, als wilt meehelpen meld je dan aan. De handelaren zijn welkom vanaf 7.00 uur. Voor meer inlichtingen kan men Jos Heijmans bellen: 06-53703675.

In Memoriam Annie van der Doelen-Govers

Na een moeilijke periode van fysieke teruggang en een ziekbed overleed in haar vertrouwde omgeving te Vinkel, de vrouw van Frans van der Doelen in de leeftijd van 69 jaar. Annie heeft haar man altijd gesteund bij zijn bezigheden voor zowel de KLW-vereniging als Penningmeester. Ook als actief lid van dorsclub De Stofvreterers. Jaren lang was Annie als vrijwilliger actief achter de KLW-bar zowel op het Plattelands Festival als met de ruilbeurzen. Wij gaan haar inzet en haar gezelligheid zeker missen. Maar voor Frans, de kinderen en kleinkinderen zal het gemis nog veel groter zijn. Wij als KLW-leden en het bestuur, wensen hun dan ook veel sterkte in de toekomst.
Piet van der Poel

We hebben weer voorgenomen om weer 1 of meerdere historische grasmaaidagen te organiseren. Het veld wordt net als bij ploegen voorzien van veldjes. In tegenstelling tot het ploegen is er slechts één categorie en dat is maaien met een vingerbalk met een enkel mes. Waar we gaan maaien is nog niet bekend maar dat kan bijvoorbeeld zijn op het showterrein in Nijnsel of bij de familie van Campen in Heesch. Ook wanneer het is weten we niet, omdat we afhankelijk zijn van de groei van het gras en het weer. Als we gaan maaien dan bellen we de mogelijke deelnemers, en plaatsen we een bericht op de website en facebook. Mocht je ook op de lijst van mogelijke grasmaai deelnemers willen staan, meld dit dan bij een bestuurslid. We hopen deze dagen op vele deelnemers en bezoekers.

Coen Verhoeven

Voorjaars ploegdag

Op zondag 2 april is er weer de KLV voorjaars ploegdag. Samen met de ploegvereniging Nederland is afgesproken, dat een ploegwedstrijd voortaan een ploegdag genoemd wordt, in ons geval een historische ploegdag. Dit beschrijft het evenement beter zoals het ook is, het is juridisch beter en er wordt ook nog steeds gejureerd, waarbij diegene met de meeste punten wint in zijn of haar categorie. Het perceel waarop de ploegdag gehouden wordt, ligt tegenover de Vresselse Hut aan de Vresselseweg 33 in Nijnsel. Er wordt geploegd in 4 categorieën; Heen en weergaand, rondgaand hef, rondgaand wiel en parallel. Vorig jaar hadden we 37 deelnemende ploegers. We willen de ploegers graag ontvangen vóór 10 uur met een kop koffie, en de loting zodat we op tijd kunnen beginnen met ploegen zodat iedereen ook weer op tijd naar huis kan. Je kunt je telefonisch opgeven bij Coen Verhoeven 06 10821269 (na zes uur) maar het kan ook per mail, verhoeven.coen8@gmail.com. Deelname kost € 20,- per ploeger, hierbij krijgt men ook een lunchpakket en koffie. Ook bezoekers zijn welkom, kom dus gerust eens kijken hoe er geploegd wordt.

Coen Verhoeven

KLW Bloesemtocht

Ook dit jaar is onze eerste toertocht weer de Bloesemtocht. Deze wordt gereden op zondag 16 April 2023. We starten zoals altijd weer bij de Campingboerderij "De Hoge Haren" Katijfweg 1 4776 LV in Tuil. We starten met deze tocht rond half 11, dus zorg dat je op tijd aanwezig bent. De tocht wordt ook dit jaar weer uitgezet door Wim Janssen en Peer van Herwijnen. Wij willen hun hiervoor alvast bedanken. Zij kennen daar de omgeving goed en zullen er zeker weer een mooie tocht van maken. Je inschrijven voor deze tocht kun je doen doormiddel van het inschrijfformulier wat bij deze Den Uitlaat zit, of door Marieke van de Hei te mailen: inschrijvingenklw@gmail.com Opgeven kan tot zaterdag 8 April. De kosten voor deze tocht zijn 12,50 voor leden, en voor niet leden kost het 17,50. Kinderen tot 10 jaar zijn gratis. We zien jullie graag in Tuil bij deze hopelijk mooie tocht. Voor info mag je altijd bellen naar: 06 53187886.

Namens het bestuur Gerard Smits.

i nfo redactie

Hier alweer de eerste Den uitlaat van 2023, wat gaat het vlug, voordat ik erg in heb, ben ik alweer aan de kalender bezig. Trouwens.... Deze uitlaat heeft ook al een behoorlijke evenementenkalender, en veel andere artikelen, zelfs zoveel dat ik de 'Krik' in twee delen moet publiceren. Veel nieuwe wetenswaardigheden in alle andere verhalen. Ik wens je hierbij veel leesplezier en tot april.... (Red)

Kerstrit 2022 in Heesch

Doordat de corona in de weg lag, is er na 2 jaar toch weer een Kerstrit gereden. Deze keer was de Kerstrit op 18 december bij Peter en Paul van Berkel in Heesch. Met de grote opkomst van 65 tractoren, en met de rijders was het een gezellig clubje. Nadat iedereen was voorzien van koffie/thee en een lekkere snee cake kon de eerste tocht beginnen. Na een koude, maar droge rit van 27 km kwamen ze allemaal na 1,5 uur weer bij de pauzeplaats binnen. Bij aankomst op de pauzeplek, stonden ze al klaar om de warme Glühwein te serveren, waarna de erwtensoep, de broodjes en koffie, met een leuk praatje heerlijk

heerlijk opgegeten. Met nog wat nakletsen hebben wij veel complimenten gekregen voor de mooie routes, de goede catering en de mooie locatie. Dit vonden wij als gezin fijn om te horen. Voordat iedereen naar huis zou gaan, was er nog gekeken wie er in de prijzen zou vallen. Voor diegene is het de taak om dit volgend jaar te mogen organiseren met de hulp van de KLW. Voor de mooist versierde tractor ging de 1^e prijs naar Dhr. Kanters en de 2^e prijs naar Dhr. van der Doelen. Hierbij was er ook een einde aan de KLW kerstrit van 2022 gekomen. Het was voor ons als gezin een leuke ervaring om het te mogen organiseren, waar we door de foto's terug kunnen kijken op een mooie geslaagde dag.

Groeten **Peter en Paul van Berkel.**

werden opgegeten. De tijd ging snel voorbij want het werd weer tijd om aan de tweede tocht te beginnen. Deze was ook weer mooi uitgezet, een rit van 25 km en hier kwamen ze op plaatsen, wat voor vele niet bekend was. Het eind van de middagtocht was in zicht want ook deze rit duurde 1,5 uur. Bij terugkomst was de temperatuur wel wat gezakt maar dat mocht de pret niet drukken. De frietkar was al aanwezig zodat er voor iedereen de nodige friet en snacks volop te bestellen was. Dit alles werd onder het genot van een drankje

Evenementen

Kalender

Uw evenement opgeven, mail
het naar Regina van der Meer:
agenda@klw-vereniging.nl

Februari

25 's Gravenwezel (B) Ruilbeurs Oude Motoren loc. Lodewijk de Vochtplein inl. www.earlyriders.be

Maart

1 **Nijnsel**

4 Lexmond

18-19 Hardenberg

19 Asten

26 **Nijnsel**

April

1-2 Reusel

2 **Nijnsel**

2 Panningen

5 **Nijnsel**

10 Lochristi

14-16 Asten

16 **Tuijl (Gld)**

16 Scherpenheuvel

16 Mijdrecht

22 Achterberg

22 Numansdorp

22 Zuidwolde

27 Dongen

30 Alphen

Mei

3 **Nijnsel**

6 Veenoord

6 Willemstad

6-7 Verrebroek (B)

7 Meer (B)

7 Klazienaveen

7 Verrebroek

12-14 Zundert

13 Wetering

13 St Jacobiparochie

13-14 Toldijk

18-20 Dreumel

20 Laren

20 Vollenhove

20-21 Lochristi

21 **?**

27 Etten-Leur

27 Heeg (Fr)

27-28 Balkbrug

27-28 Bocholt

27-29 Nuenen

27-29 Valthermont

29 Zevenaar

Juni

3 Groeningen

3 Mijnsheerenland

3 Garmenwolde

3-4 Arendonk (B)

4 Bergen

7 **Nijnsel**

9 Engelum

10 Schoonoord

17 De Haan (B)

Praatavond in de Vresselse Hut aanvang 20.00 uur inl. Matty Krol 06 44613269.

Ruil- en onderdelenbeurs OTMV loc. H.O. Bolex Lakerveld 10a inl. 06 54353539.

Landbouwminiatuurbeurs/oldtimerevenement. OTMV loc. Energieweg 2 inl. 06 20531986.

27ste DAF Verzamelbeurs loc. Hotel Nobis Nobisweg 1 inl. www.dafmaf.nl

Voorjaarsruilbeurs 8.00 tot 13.00 uur inl. Gerard Smits 06 53187886.

Oldtimershow TC de Vetnippels loc. Postelsedijk 8 inl. www.tcdevetnippels.nl

Voorjaars Ploegwedstrijd aanvang 10.00 uur inl. Coen Verhoeven 06-55744202.

Ruilbeurs HMT loc. Ninnweg 176 inl. www.hmtklep.nl

Jaarvergadering in de Vresselse Hut aanvang 20.00 uur inl. Matty Krol 06 44613269.

Oldtimer en Machineveiling Paasmaandag loc. Pauwstraat 166 inl. Raf Janssens 032 475628129

21ste Motorische Demo Dagen org. VC de Krum loc. Heesakkerweg inl. Stefan Adriaans 06 53251808.

Bloesemtocht aanvang 10.00 uur inl. Gerard Smits 06 53187886.

Oldtimer Tractor Treffen loc. Noorder- en Zuidervest inl. 0032 13391460.

Onderdelenmarkt Midden Nederland OTMV loc. Tienboerenweg 15a inl. Roel Zeldenrijk 06-53683625.

2de Gloeikopdag loc. Cuneraweg 24 inl. Facebook -gloeikopdag-

Landbouwdag Cromstrijen loc. Lange biesakkersweg 1 inl. fam. Vogelaar 06 53317917.

Toertocht loc. Nolderweg 8 inl. Frank de Bruin 0654204032.

Toertocht HMT loc. Laagstraat 32 inl. Nout Siemons 06 21826723 of noutsiemons@gmail.com.

36ste Tractortoertocht HMT loc. Hondseind 4 inl. René Verheijen 013 - 5082786.

Praatavond in de Vresselse Hut aanvang 20.00 uur inl. Matty Krol 06 44613269.

Toertocht loc. Verlengde Landschapweg 7 inl. Annette Alferink 06 42270155 (Na 18.00 uur).

19de Tractoren en stationaire motoren dag loc. Lantaardijk 4 inl. Kees van Eekelen 06-23250202.

Oldtimer Tractoren Weekend Ford County loc. Bralstraat inl. Lieven van Moer 0032 475847493.

65+ Oldtimerdag loc. Venneweg 9 inl. Frans Oomen 0032 33159089 of ritt.boudewijns@telenet.be

Oldtimerdag org. Klazienavener Youngtimer vrienden loc. Veenhoekweg.

Oldtimer Tractoren Weekend loc. Bralstraat inl. Lieven van Moer 0032 475847493.

Oldtimerweekend De Walm loc. Aardgangstraat 5 inl. info@dewalm.nl

Weerribbentoertocht loc. An't Waeter Wetering West 77 inl. Geeske Hummel 06 16906889.

Stationaire motorendag loc. museum Sjoerd Meijer oudebildtdijk 894 inl. 06 53275479.

33ste Agrarisch Verleden Herleeft Thema: Unimog en MB-trac loc. Wolfstraat 5 inl. 0314 - 684725.

3 daagse tractortoer over 3 rivieren 3 bruggen en 3 ponten inl. Sinus Onink 0653 - 298452.

Petroleum Tractor Rit OTMV loc. Broersdijk 2A inl. G. Korenblek 0573 - 402038.

Oldtimer Festival loc. Vakantiepark 't Akkertien, Noordwal 3 www.oldtimerfestivalvollenhove.nl

Historische Dagen "De Lozen Boer" loc. Pauwstraat 166 inl. Katleen Verheylenzoon 0032 493820416.

KLW Toertocht aanvang 10.00 uur inl. Gerard Smits 06 53187886.

25ste Leurse Trekkertocht OTMV loc. Centrum inl. Bram de Regt 06 22998577.

17de Skouster Oldtimerdei Thema: Same – Lamborgini – Hürlimann loc. De Daam 5 inl.

skousteroldtimerdei@outlook.nl

Oldtimer Festival loc. Hogeveenseweg 38 inl 06 1186368 of info@oldtimersbalkbrug.nl

25ste Oldtimershow BTM thema Fendt/David Brown loc. Jennenstraat inl. www.btmoldtimers.be

33ste Internationale Stationaire Motorenshow loc. Gulbergen Schoutse vennen 15.

Open dagen fam. Bakker loc. Drentse Mondenweg 5 inl. 06 25047465.

Oldtimertreffen met toertocht en markt loc. Babberichseweg 58 www.schutterijstanna.nl

21ste Porsche-Allgaierdag loc. Voortweg 12 inl. Nico van der Zanden: 06 24260548.

Rondrit Hoekschewaard OTMV loc. Westdijk 82 inl. otmv-zhz@outlook.com of 06 11148607.

Rondje Nostalgie door het dorp inl. 06 47259727 of jacob.arends@online.nl

De Grenslantdrekken Demonstratiedagen loc. De Roesthoef, Polderstraat 6 inl. Peter Paridaans 0497-

644591 of demodagen@gmail.com

Oldtimer- Stoom festival loc. Kogendijk 105 inl. Gerard van den Bosch 0653 - 163749

Praatavond in de Vresselse Hut aanvang 20.00 uur inl. Matty Krol 06 44613269.

27ste Trekker Alvestêdetocht startloc. Folkert Klazingastrjitte 25 inl. 06 22469155

Show van oude tractoren, stationaire motoren loc. Openlucht museum Ellert en Brammert inl. W. Gerbers

06-25248502 of htmg.odoornerveen@gmail.com

Kustrally OTC loc. Nieuwe steenweg 74 inl. Geert Declercq 0032 491610413.

Juni

- 17 Beesd
- 17 Well
- 17 Achterberg
- 25 Posterholt

Juli

- 1 Doornspijk
- 1-2 **Nijnsel**
- 5 **Nijnsel**
- 9 Ieper
- 9 Zeilberg
- 15 Lekkerkerk
- 23 Oud Gastel
- 29-30 Panningen

Augustus

- 6 **Nijnsel**
- 12 Alphen

- 12-13 Nordhorn (D)
- 13 Merkem (B)
- 19 Ophemert
- 19-20 Ravels (B)
- 23 **Nijnsel**

September

- 2-3 Tilligte
- 3 **Nijnsel**
- 6 **Nijnsel**
- 9 Kallenkote
- 9-10 Torhout (B)
- 9-10 Houten

- 16 **Nijnsel**
- 23 Nieuwe Tonge
- 24 **Nijnsel**
- 24 Oudenaarde (B)
- 24 Arendonk (B)

Oktober

- 1 Panningen
- 4 **Nijnsel**
- 7 ?
- 15 Lochristi (B)
- 19-21 ?
- 29 **Nijnsel**

November

- 1 **Nijnsel**
- 12 Wortel (B)
- 25 **Nijnsel**

December

- 6 **Nijnsel**
- 17 ?

Lenterit BHTC loc. Buster 19 aanvang 10.00 uur incl. D. Verboom 06 47904343.
Toertocht voor oude tractoren loc. Maaijenstraat 9 incl. Cor van Heumen 073 - 5993202 of 06 49928614.
Grebbeit org. Grebbetrekkers loc. Cuneraweg 28 incl. www.grebbetrekkers.nl
Historische landbouw optocht 'Posters Boereleave' loc. Heinsbergerweg incl. www.kpjposterholt.nl

Oldtimerrit loc. Loonbedrijf van Norel, Oude Molenweg 1 incl. www.oranjeverenigingdoornspijk.nl
Plattelandsfestival aanvang 10.00 uur incl. Gerard Smits 06 53187886.
Praatavond in de Vresselse Hut aanvang 20.00 uur incl. Matty Krol 06 44613269.
Oldtimerrondrit loc. Sint Jan Centrum incl. Benny Vandewalle 0032 498974475.
24ste Tractortoertocht VC De Krum loc. Blasiusstr. 11 incl. Stefan Adriaans 06 53251808 of info@vcdekrum.nl
oobouwdag org. Poldertuffers loc. Opperduit 14 incl. Gerrit Mudde 06-11251807
Toertocht OTMV loc. fam. Hagenaars slotstraat 4 incl. Mark Frijters 06 55718275.
42ste Internationaal Historisch Festival HMT loc. Ninnweg 176 incl. www.hmtklep.nl

Oogstdag Hoeve Strobol aanvang 10.00 uur incl. Bert Verbakel 06 53817669.
Boerendag & Oldtimershow thema's Aardappelen en Steyr loc. Oude Rielseweg incl. Walter Graafmans 013-5182025 of René Verheijen 013-5082786.
Historischer Feldtag org. Treckerclub Nordhorn incl. info@treckerclub.de
19de Oltimermeeting loc. 9e Linieplein incl. 0032 495535902 of www.dezwartrokersvantoen.be
Oogstdag BHTC loc. Molenstraat incl. J.W. van Frankenhuyzen 06 51197716 of L. van Londen 06 53866056.
33ste HMCK Oldtimer Festival loc. Batenheide Weelde incl. Tom Van de Pol 0032 474447902.
Kegelavond in de Vresselse Hut aanvang 20.00 uur incl. Joke Kuipers 06 13670287.

Twents Oldtimer Festival loc. Westenveldweg www.twentsoldtimerfestival.nl
Vrijwilligersmiddag/avond aanvang 16.00 uur incl. Joke Kuipers 06 13670287.
Praatavond in de Vresselse Hut aanvang 20.00 uur incl. Matty Krol 06 44613269.
Oldtimerdag in Kallenkote incl. Gertjan 0615381404.
Oldtimertractorshow en rondrit 'Gouden Osse' loc. Ruddervoordestraat incl. Geert Declercq 0032 491610413.
33ste Internationale Landbouwminiaturebeurs (niet meer in Zwolle). Expo Houten Meidoornkade 24 incl. Tonnie Weernink 0547-292679 of beurs@agritoy.nl
Najaars Ploegwedstrijd aanvang 10.00 uur incl. Coen Verhoeven 06-55744202.
3de Oldtimerdag loc. Korteweegje 52 incl. 06 41244165 of www.oldtimerdagnieuwetonge.nl
Graafdag aanvang 10.00 uur incl. Gerard Smits 06 53187886.
Oldtimerhappening Werktuigendagen loc. Axelwalle 14 incl. Raff Janssens 0032 475628129.
Onderdelen, ruil en rommelmarkt De Grenslandtrekkers loc. Polderstraat 6 incl. Peter Paridaans 06 46571054

Ruilbeurs HMT loc. Ninnweg 176 incl. www.hmtklep.nl
Praatavond in de Vresselse Hut aanvang 20.00 uur incl. Matty Krol 06 44613269.
KLW Verassingstocht aanvang 16.00 uur incl. Gerard Smits 06 53187886.
Ruil- en Onderdelenbeurs Machineveiling loc. Pauwstraat 166 incl. Raff Janssens 0032 475628129.
3 Daagse busreis incl. Jan Verkuilen 06-53140227.
Najaars Ruilbeurs 8.00 tot 13.00 uur incl. Gerard Smits 06 53187886.

Praatavond in de Vresselse Hut aanvang 20.00 uur incl. Matty Krol 06 44613269.
Ruilbeurs HMCK loc. Beukendreef 2c incl. Harrie Van den Broek 0032 493166482
KLW Feestavond aanvang 20.00 uur incl. Joke Kuipers 06 13670287.

Praatavond in de Vresselse Hut aanvang 20.00 uur incl. Matty Krol 06 44613269.
Kerstrit aanvang 10.00 uur incl. Gerard Smits 06 53187886.

FEHAMEC kijkt terug en blikt vooruit

Beste hobbyisten

Sinds 2015 hebben diverse oldtimerverenigingen regelmatig met elkaar overleg gevoerd omtrent de toenmalige actualiteiten die vereniging overschrijdend zijn. Actueel was destijds de invoering van het tractorrijbewijs. Dit gebeuren had toen een behoorlijke impact en veroorzaakte veel onrust bij onze hobbyisten. Hierdoor ontstond in 2016 de noodzaak voor het oprichten van een federatie voor verenigingen van historische agrarische mechanisatie. Na gedegen lobbywerk bij alle oldtimerverenigingen was de oprichting medio augustus 2016 een feit. Dit werd bezegeld met een notariële akte. De naam voor de opgerichte federatie werd Federatie Historische Agrarische Mechanisatie afgekort FEHAMEC. De meeste oldtimerverenigingen zijn daarna lid van onze federatie geworden. De federatie heeft bij de oprichting diverse doelen gesteld. Deze doelstellingen hoop je natuurlijk ooit te verwezenlijken. Al gauw merk je dat het bereiken van iets veel tijd en inspanning kost. Op het moment van de oprichting waren wij intensief bezig met de overheidsplannen voor het T-Rijbewijs. Voor de oprichting van de federatie hadden wij al contacten bij het ministerie. Deze ingang bij de overheid hadden we destijds mede te danken aan wijlen dhr. Gert Dinkla. Het tractorrijbewijs was op dat moment onze eerste en één van onze belangrijkste doelen. Al spoedig hierna kwam de volgende kwestie op ons pad nl. de kentekening voor landbouwvoertuigen. Dit alles betekende dat we al spoedig twee van de meest ingrijpende overheidsmaatregelen te managen hadden. Met de afronding hiervan zijn we nog steeds bezig. We zijn ons ervan bewust dat alles wat we willen bereiken niet als federatie alleen kunnen. Al snel zochten we naar organisaties die min of meer dezelfde doelen nastreven. Voor een dergelijke samenwerking is het belangrijk dat er een win-win situatie voor alle partijen ontstaat. Zonder de inspanning van FEHAMEC tezamen met de coöpererende organisaties waren de oldtimerhobbyisten er minder goed vanaf gekomen. Inmiddels zijn we zes jaar verder. We zijn nu met vele actuele zaken bezig zoals verzekeringen, alternatieve brandstof, milieu, erfgoed, enz.. Voor deze items werken we óók met de andere organisaties samen. Daar we met diverse onderwerpen midden in het proces zitten, kunnen wij hierover op dit moment nog geen verslag doen. Zoals hiervoor gememoreerd bestaat onze federatie zes jaar. We kijken naar de toekomst. We zijn er allen van doordrongen dat we momenteel in een tijd leven gelijk een rollercoaster. Denk b.v. alleen maar aan brandstofprijzen, stikstof, milieuzones en nog veel meer. FEHAMEC heeft daarom voor de toekomst het motto "tractoren van gisteren op weg naar morgen". De meeste huidige en toekomstige problemen, zijn moeilijk nat-

ionaal op te lossen. Steeds meer maatregelen komen tegenwoordig via Brussel. Daardoor hebben wij sinds vele jaren internationale contacten met oldtimer organisaties in het buitenland gemaakt. Dit was in eerste instantie bedoeld voor hobbyisten die grensoverschrijdend bezig waren. Echter, de politiek heeft ons hier ingehaald. Door internationale samenwerking hebben we in 2018 EFHAM (European Federation Historical Agricultural Machinery) opgericht. Via EFHAM hebben wij ons als doel gesteld om op Europees niveau gezamenlijk de actualiteiten zoals hierboven beschreven te bespreken en te proberen dit bij de politiek bespreekbaar te maken. In 2019 zijn we in contact gekomen met de internationale oldtimer federatie FIVA (Fédération Internationale des Véhicules Anciens). FIVA is een mondiaal overkoepelende organisatie voor alle oldtimer voertuigen, dus ook luxe-, vracht-, militaire voertuigen en motorfietsen. FIVA is bij de Europese politiek in Brussel bekend en werkt aldaar met verschillende lobbyisten. Voor de jaarvergadering van oktober 2021 was de voorzitter van FIVA uitgenodigd en heeft hij over zijn organisatie een presentatie gegeven. Langs deze weg hebben onze leden kennis met FIVA kunnen maken. Medio vorig jaar heeft FEHAMEC het FIVA-lidmaatschap aangevraagd. Met de juiste nationale- en internationale contacten hoopt FEHAMEC jullie als hobbyisten door alle opgelegde maatregelen heen te loodsen. Dit betekent dat we onze organisatie zullen moeten aanpassen. Er zijn n.l. diverse disciplines waarmee wij bezig zijn. Weliswaar werken we constructief samen met andere organisaties, maar zullen wij als koepelorganisatie meer in de breedte moeten groeien. Wij hebben het plan gevat om met enkele werkgroepen te werken waarbij elke werkgroep een specialisatie heeft. De mensen van de werkgroep zullen samenwerken met mensen buiten het federatiebestuur. Via deze opzet krijgt FEHAMEC meer body en kunnen we nog meer voor jullie als hobbyisten betekenen. Dit schrijven is vooral bedoeld voor jullie als liefhebbers van historische agrarische mechanisatie. FEHAMEC werkt voor jullie gevoel meer "achter de schermen" en is daardoor voor jullie vaak onzichtbaar. We zijn graag bereid om tijdens bijeenkomsten, zoals jaarvergadering of praatavond, een presentatie van onze werkzaamheden te geven. Samen met jullie kunnen we ervoor zorgen dat onze hobby ook in de toekomst voldoende levensvatbaarheid heeft. Het is ook van groot belang dat jullie samen via de vereniging/club evenementen organiseren om het publiek de historische waarden van de agrarische mechanisatie te tonen en dit aan de bezoeker kenbaar te maken. FEHAMEC hoopt dat jullie nog lang van je hobby kunt genieten.

Namens het bestuur voorzitter: **Hans Peters**

Dorsdag TC de Blôkers 2022

25 september 2022 dorsdag in Stiphout bij de oude toren. Deze wordt sinds 2014 georganiseerd op de laatste zondag van september, behalve in 2019 toen ging hij niet door in verband met corona. In 2020 hadden we de dorsdag in augustus al, ook in verband met corona, en in 2021 is deze dag compleet verregend, er was die dag echt heel de dag regen. De dorsdag wordt georganiseerd door de "Blôkers", een groepje jongeren tussen de 20 en zeg maar 45 jaar oud. Behalve dan degene die dit stukske schrijft en Carlie die zijn een stukske ouder. Op de zaterdag voor de dorsdag zetten we alles klaar, de dorskast en de wagen met graan kunnen we zo aanpakken, op de grote platte wagen laaien we de maalmolen, kleine dorskast, wanmolen en nog wat spulletjes meer. Ook hebben we de hooiberg, onze binnenkomer, al op de plak gezet op zaterdag. Zondagmorgen om 8 uur beginnen we, Tjef was de eerste zelfs al voor 8 uur, daarna kwam de rest binnen druppelen. Alles buiten rijden, dan is het tijd voor koffie. Rond 9 uur reden we alles wat klaargezet was naar de plak en konden we beginnen met opbouwen. Om half 11 stond alles klaar voor gebruik, en kwamen ook de eerste bezoekers er al aan. Bij ons is de koffie, thee en limonade

gratis, maar we hebben wel een kruik staan voor een vrijwillige bijdrage. Er komen meestal ook veel mensen met kleine kinderen kijken, daar hebben we dan een mooi springkussen voor neergezet zodat de kinderen zich ook uit kunnen leven, en ikzelf ook. Daar wordt dan dus ook goed gebruik van gemaakt. Het is nooit niet heel erg druk op de dorsdag maar wel mooi wa volk over de dag verdeeld. Vooral mensen uit Stiphout komen dan een kijkje nemen, maar ik zag ook wel mensen uit Rooi en Zijtaart. Rond half 4 gingen we alles weer inpakken en opruimen zodat we het weer op konden laaien en terug naar de stalling konden brengen. Om 18 uur moesten we klaar zijn met alles opruimen want de frietwagen was dan aanwezig om alle medewerkers van deze mooie dag te voorzien van een lekkere hap. Voor degene die dit stuk lezen en denken dat het wel eens leuk zou zijn om naar deze dorsdag te komen kijken, het is elk jaar op de laatste zondag van september in Stiphout bij de oude toren te doen.

Gegroet Willie Rooijackers van TC de Blôkers.

14 t/m 16 april

Motorische Demo-Dagen

Na de laatste show 'waar we samen met jullie in vol ornaat nog de 20ste editie van ons evenement vierden' is het enorm wennen om na jaren van stilte "2020-2021-2022" in 2023 weer een evenement te organiseren, maar... vier jaar later mogen we dan eindelijk weer! Vriendenclub de Krum organiseert daarom op 14, 15 en 16 April voor de 21ste keer de Motorische Demo-Dagen, waarmede we onderweg zijn naar ons 5e lustrum. Het Showterrein is nog altijd te vinden aan het welbekende adres Heesakkerweg 1 te Asten. Het is ons een groot genoegen u ook dit jaar weer te verwelkomen. De Motorische Demo-Dagen is een gezellig weekeinde voor hobbyisten "jong & oud" met oldtimertractoren bestaande uit historische modellen, zoals Lanz Bulldog, Vierzon, Hanomag, Deutz etc.

Demonstraties

Het is een genot al dat materieel werkend te zien, waar oude tractoren met ploegen, eggen en wat dan niet meer over het demonstratieterrein voeren. Zo kunnen we ook het boomslepen waar de tractoren op de proef worden gesteld door zware boomstammen te verslepen. Bij de waterrem worden de tractoren flink aan de tand gevoeld. Het geleverde vermogen wordt nauwkeurig tot de laatste PK afgelezen.

Tarwedorsen

Te midden van het terrein worden volgens traditie van midden de vijftiger jaren de rogge gedorsen. Een demonstratie als gezellig onderonsje met hobbyisten onder elkaar "waar de harde werkers van de Dorsklippers uit Nuenen te bezichtigen zijn die tijdens de show de dorsdemonstratie verzorgen".

Tractorpulling

Als of de actie nog niet compleet genoeg is kunnen we u opnieuw verwelkomen met een heus Tractorpulling terrein. Er staan er twee volle dagen Tractorpulling met oude tractoren op het programma. Wees erbij en waag ook eens 'n poging. Ja ja... de Motorische Demo-Dagen doet haar naam steeds meer eer aan.

Onderdelenmarkt

Bij oldtimers zijn onderdelen steeds moeilijker te verkrijgen; marktkramen met een onderdelenmarkt en misschien wel dat zeldzame onderdeel mag dus uiteraard zeker niet ontbreken. Geïnteresseerde deelnemers

met oldtimers of marktkramen kunnen zich ook aanmelden.

Oldtimerwoonwagens

Voor de deelnemers is direct aan het showterrein een overnachtingsplaats aanwezig en voor Woonwagens is een apart terrein gereserveerd. Veel van deze woonwagens werden rond de jaren dertig en veertig gebruikt door kermislieden. Het zijn nog altijd zeer authentieke woonwagens met veel houtsnijwerk en geslepen glas.

Vermaak voor Kinderen en Agrarische Speurtocht

Voor kinderen is er voldoende vermaak met diverse speeltoestellen en activiteiten. Zo zijn er onder andere een grote Zandbak, Springkussen, Wipkippen en een grote attractie. Verder is er ook een agrarische speurtocht waar je alles aan de weet komt over het

boerenleven "geïllustreerd met vele spellen en demonstraties krijgt iedere deelnemer aan deze tocht een mooie indruk met welke bezigheden de Agrariër zich dagelijks bezighoudt." De tocht is speciaal voor de kinderen over het hele showterrein uitgezet. Aanmelden kan bij de kassa en op het terrein. De Agrarische Speurtocht wordt dit jaar voor de 7e keer georganiseerd en wordt keer op keer uitgebreider.

Drie dagen live bands

De Motorische Demo-Dagen brengen uitgebreide randactiviteiten met zich mee, waaronder verschillende Live Bands die de revue zullen passeren in onze feesttent. Op vrijdag trapt de Limburgse Rockcoverband Pigtail het weekend af. Zaterdag wordt het een grote gezelligheid en feest met regioband Fiesta Orkesta. Zondagmiddag is het weer Ready to rock met Roy Janssen

Live on Stage met een super sfeer en alle herkenbare live muziek uit de 60's, 70's, 80's. Verder is er deze middag als Nostalgische gast DJ ook nog Frenkel Swinkels met Vinyl 70', 80' en 90' muziek. De Live bands zijn vrijdag en zaterdag vanaf 20.00u GRATIS toegankelijk voor bezoekers vanaf 18 jaar. Alle live optredens worden het gehele weekend omlijst door DJ Peerke van Drive-in show Fiësta. De feesttent is voor het publiek geopend op vrijdag van 20.00u tot 01.00u, zaterdag van 10.00u tot 01.00u en zondag van 10.00u tot 18.00u.

Het hele weekend - DJ Peerke van Disco Fiësta

DJ Peerke van Drive-in Disco Fiësta heeft er weer geweldig veel zin in een compleet lang weekend vol Boeruh... rock muziek in de feesttent. Hij gaat dus weer helemaal los met de beste klassiekers aan feestmuziek en allerlei genres uit vele decennia muziekgeschiedenis. Volgens de huidige wetgeving geldt in deze gelegenheid een rookverbod en wordt er géén alcohol ge-

schonken aan personen beneden de 18 jaar.

Toegang

Entree € 5,00 en kinderen onder de 12 jaar krijgen gratis toegang. Dit alles zal plaatsvinden op 14, 15 en 16 April 2023 op het showterrein aan de Heesakkerweg 1 te Asten. Het showterrein is op zaterdag & zondag geopend van 09.00 uur tot 18.00 uur. De feesttent is op vrijdag en zaterdag vanaf 20.00u gratis toegankelijk voor bezoekers vanaf 18 jaar. Voor meer informatie kunt u terecht bij organisatie VC de Krum www.vcdekrum.nl - email info@vcdekrum.nl Tel: 06-53251808

Allemaal tot ziens voor opnieuw een daverend weekend in Asten!

Met vriendelijke groet,
Namens de organisatie Vriendenclub de Krum

Stefan Adriaans

65+ Oldtimerdag Meer (B)

Een speciaal evenement

65+ & 65+
7 mei 2023
OLDTIMERSHOW
van en door 65 plussers

**Oude tractoren, stationaire motoren,
auto's, vrachtauto's,
brom- en motorfietsen...**

**Uniek: alle voertuigen, machines en
hun eigenaars zijn minimum 65 jaar oud!!!**

Locatie: Venneweg 9, 2381 Meer (B) - Inkom: € 1 !!!
Info en opgave: F. Oomen +32 3 315 90 89

Deze Oldtimershow is mede mogelijk gemaakt door

Een Oldtimershow georganiseerd speciaal voor deelnemers die in 1958 of eerder geboren zijn, en een voertuig of machine bezitten die ook 65 jaar of ouder is. Deze oudste generatie die indertijd gangmaker was van onze hobby wordt dan samen met hun uitzonderlijke verzamelobjecten extra in de kijker gezet, wat ook een mooie weergave zal zijn van het ontstaan van onze hobby ruim 45 jaar geleden. Deelname enkel voorbehouden aan 65 plussers met 65+ materiaal ! Het betreft een éénmalig treffen! Aanvang: 9.00 uur en einde om 16.00 uur. De Locatie is: Venneweg 9, 2321 Meer België. De inkom is: € 1.00.- Inlichtingen en opgave over deze oldtimershow: Frans Oomen telefoon: +3233159089 of Email naar: ritt.boudewijns@telenet.be

ik geef De Krik

Deel 1

De motoren van Bertus van 't Westeinde

Ik geef de krik, pakt een keer de afslag naar stationaire motoren en daar zijn een paar redenen voor. Een heel belangrijk punt is dat deze restaurateur is overleden, hij kan dus zelf het verhaal niet meer vertellen. We vertellen het verhaal zoals ik het van Bertus heb gehoord. Een ander punt is dat de collectie motoren stuk voor stuk een respectabele leeftijd hebben van ongeveer 100 jaar oud. Tevens zijn alle voertuigen of het nu auto's, tractoren of andere zelfrijders zijn, in hun beginontwikkeling hebben ze allemaal een aandrijving van een (gemoderniseerde) stationaire motor. Eerst gaan we even terug naar Bertus die deze verzameling heeft opgebouwd. Ik leerde hem kennen in 1971 toen ik als broekie bij de CHV afd. Land en tuinbouwmechanisatie in dienst kwam. Bertus was toen al een gerespecteerd monteur in de Electro werkplaats, hij had zijn eigen servicewagen dus kwam hij 's-morgens zijn werkopdrachten ophalen en was dan de hele dag "de boer op" om de nodige reparaties te doen. Je kon hem in die tijd naar de verste uithoeken van het werkgebied sturen. Bertus repareerde de kuikenkachels, ventilatoren en zelfs melkkoeltanks, als er een draad aan zat kon Bertus het maken en vaak nog meer. Op deze manier kwam hij dus door heel het werkgebied van CHV, dat was indertijd de provincies Noord Brabant, Zeeland en een gedeelte van Gelder-

waard. Heel veel monteurs zochten dan de boer of boerin op om te melden dat ze er waren, Bertus trok eerst de staldeur open om te kijken wat hij moest doen en wachtte meestal geduldig tot de boer bij hem kwam kijken. Van jongs af aan was Bertus geïnteresseerd in motoren, en het was alsof hij het rook als een

CROSSLEY type: PH 1040

AMANCO type: 3 Mule Team

boer nog iets in de schuur had staan. Standaard vraag was dan ook "wat ga je met dat ding doen?". Heel vaak kreeg hij dan als antwoord, deze motor is van mijn vader geweest en als ik meer tijd heb ga ik hem weer aan de gang maken. Maar waarom wil je dat weten Bertus, zijn antwoord was dan, ik heb er een paar gerestaureerd. Ik vind dat prachtig werk en ik wil ze dan meenemen naar de oldtimershow. Meestal wilde de eigenaar er nog niet vanaf, en ging Bertus weer naar Mariaheide naar zijn huis maar vergeten kon hij betreffende motor niet. Dat kwam hem wel van pas, want bij de volgende storing bij die klant moest Bertus eerst kijken wat er met de motor was gebeurd, en je raad het al, meestal niets. Alleen was er veel meer vuil en stof op de motor gekomen. Bertus vroeg dan zolang naar de motor tot dat de boer op een gegeven moment zij: nou Bertus als jij die motor wil restaureren en in je verzameling bewaard, dan mag je hem wel hebben. Meestal op deze manier, (soms heeft hij

land namelijk het rijk van Nijmegen, het land van Maas en Waal en een gedeelte van de Bommeler-

CROSSLEY type: PH 1050

dan de motor thuis had ging hij helemaal uit elkaar tot het laatste schroefje. Overall kan vuil zitten en kan een storing beginnen was zijn motto. Bertus was ook een meester in het verzamelen van documentatie, zodat hij wist wat de afstelling van de motor moest zijn en hoe er op nieuw gemonteerd moest worden. Als je in de werkplaats van Bertus kwam kon je zien hoe grondig zo'n restauratie in zijn werk ging. Hier was werkelijk alles voor handen van een super nauwkeurige draaibank, tot slijpparaatuur en materialen om draad te tappen en te snijden, kortom hij was een restaurateur puur sang. Ook heeft hij een stoommachine in

DEUTZ type: MA116

ook wel een motor gekocht), heeft hij zijn verzameling van ongeveer 30 motoren bij elkaar verzameld. Als hij

miniatuur gebouwd; en Bertus' was pas tevreden als z'n miniatuur ook echt liep. Rond de eeuwwisseling was hij een vaste gast op alle oldtimershow's in de omgeving met zijn stationaire motoren. maar met het vorderen van zijn leeftijd en het groter worden van zijn verzameling werd deze actie te veel van het goede voor onze vriend. Dit hield wel in dat bijna niemand zijn collectie nog kon bewonderen en hier was hij ook niet tevreden mee. Toen rond 2010 Siemei in Veghel zijn museum opende, was een van de eerste enthousiastelingen Bertus van 't Westeinde. En de deal was snel gemaakt, Siemei kon de collectie in bruikleen krijgen en Bertus werd vrijwilliger in het museum. Omdat alle motoren benzine motoren zijn, moet er regelmatig onderhoud aan gepleegd worden om ze lopend te houden en hier heeft Bertus met hulp van andere vrijwilligers steeds voor gezorgd het was een feest om hem zo bezig te zien met z'n kindjes, en dat op 95 jarige leeftijd. Welke motoren zijn er in zijn collectie zoal? Ik zal hiervan een samenvatting geven:

DEUTZ type: CM216

AMANCO, type: 3 Mule Team

Motornummer: 504775; bouwjaar 1926; een cilinder watergekoelde viertakt benzinemotor, 3 PK, toerental: 450 omw/m

CROSSLEY, type: PH 1040

Motornummer: 109400; bouwjaar ±1935; eencilinder watergekoelde viertakt benzinemotor, 3,5 PK,

DEUTZ type: MA216

toerental: 650 omw/min. Deze complete en goedlopende motor is voorzien van een houten platte riem poelie en is geplaatst op een zelfgemaakt verrijdbaar onderstel.

DEUTZ type: MA216

CROSSLEY, type: PH 1050

Motornummer: 109753; bouwjaar ±1935; eencilinder watergekoelde viertakt benzinemotor, 7 PK, toerental: 550 omw/min.

DEUTZ type: MO126

DEUTZ, type: CM216

Motornummer: 112849; bouwjaar 1922; eencilinder watergekoelde viertakt benzinemotor, 6 PK, toerental: 450 omw/min. Deze staande motor met raakmisregeling is compleet en loopt goed. De watertank en de gereedschapskist zijn nieuw gemaakt.

DEUTZ, type: MA116

Motornummer: 118644; bouwjaar 1922; eencilinder watergekoelde viertakt benzine motor 4,5 PK, toerental: 600 omw/min. Deze netjes gerestaureerde motor

FAIRBANKS MORSE type Z

met raakmisregeling is technisch goed en goedlopend

DEUTZ, type: MA216

Motornummer: 134056; bouwjaar 1924; eencilinder watergekoelde viertakt benzinemotor, 4 PK, toerental: 600 omw/min. Deze nette, complete motor is mooi gaaf en loopt goed. Deze motor is netjes afgewerkt en is geplaatst op een verrijdbaar onderstel.

DEUTZ, type: MA216

Motornummer: 135834; bouwjaar 1924; eencilinder watergekoelde viertakt benzinemotor, 4,5 PK, toerental: 450 omw/min. Deze goed lopende motor is mooi gaaf.

DEUTZ, type: MO126

Motornummer: 104832; bouwjaar 1919; eencilinder

INTERNATIONAL type: M

watergekoelde viertakt motor, brandstof: Naftaline (ongekraakte olie), 14 PK, toerental: 330 omw/min. De krukas is voorzien van nieuwe hoofdslagers. De van een laagspanning ontsteking voorziene motor loopt goed. Deze mooie gave zeldzame motor is origineel en compleet.

FAIRBANKS MORSE, type Z

Motornummer: 720447; bouwjaar 1929; eencilinder watergekoelde viertakt benzinemotor, 3 PK, toerental: 800 omw/min. Deze staande motor met verdampingskoeling is compleet en goed lopend. Deze motor werd gebruikt als ankerliermotor en is geplaatst op een in redelijk goede staat verkerend onderstel.

INTERNATIONAL, type: M

Motornummer: BW3870; bouwjaar 1925; eencilinder watergekoelde viertakt benzinemotor, 3 PK, toerental: 600 omw/min. Deze goed lopende motor loopt op benzine/petroleum met waterinjectie en is mooi gaaf en compleet.

JAPIE, type: 13E

Motornummer: 26679; bouwjaar 1927; eencilinder

JAPIE type: 13E

watergekoelde viertakt benzinemotor, 5 PK, toerental: 600 omw/min. Deze goed lopende staande motor is geplaatst op een fraai eiken verrijdbaar onderstel en het waterreservoir is gemaakt van een oude gasfles. Ook is er een mooie gave platte riempolie gemonteerd.

Piet van der Poel

(wordt vervolgd in april nummer)

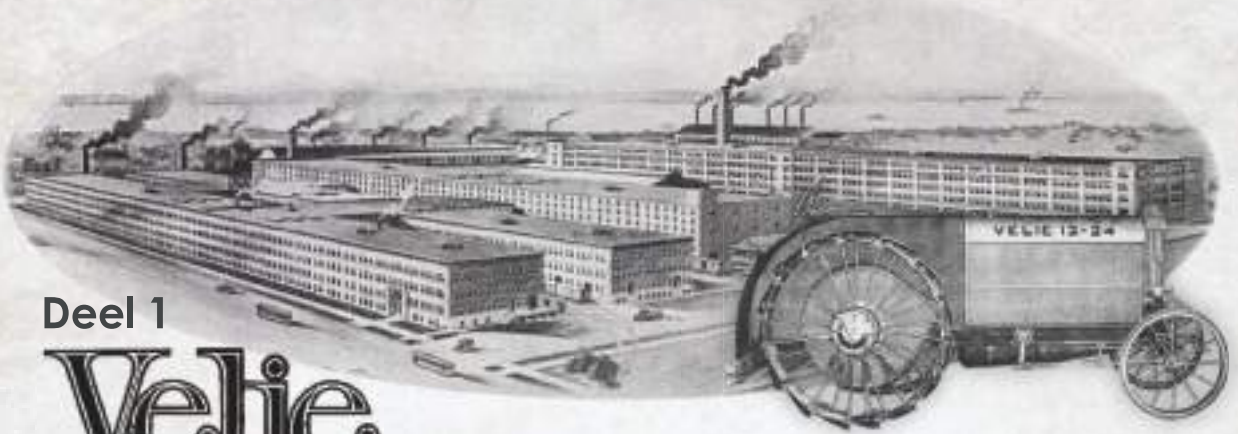
Oplossing Puzzelhoek *december*

De goede oplossing moest zijn:

De auto laten keuren

Goede oplossingen kwamen deze keer van:

Jan van der Aa	Boekel	Sjef van Goch	Empel	Paulien Maas	Gerwen
Riek van Alebeek	Den Dungen	Frans van Haaren	Haaren	Hans van der Made	Sint Michielsgestel
Toon Bekkers	Boskant	Neanne de Haas	Best	Nico Nendels	Alem
Dilia van den Berg	Nijnsel	Theo Haerkens	Haaren	Bart van der Pas	Heeswijk-Dinther
Fam. Bijvelds	Keldonk	Jan van Herk	Riethoven	Alexander Reloe	Lieshout
Sjaak van den Bosch	Maarheeze	Cor van Heumen	Well	André van Rooij	Mariahout
John Brands	Boskant	Jack van den Heuvel	Oirschot	Marianne van Schie	Amsterdam
Harrie van den Broek	Poppel	Alie van der Jagt	Ter Aar	Kira van Strien	s'Gravenmoer
Carla Clercx	Boxtel	Chris Jansen	Valkenswaard	Riky Termeer	Spoordonk
Leo Coppelmans	Son	Jan-Willem de Kort	Sint Michielsgestel	Wilma Termeer	Boxtel
Frans van der Doelen	Vinkel	Vincent van Kuringen	Gerwen	Leo van Uden	Mariahout
Theo van Eert	Sint Oedenrode	Mario van Laarhoven	Deurne	Ton van Uden	Zijtaart
Dirk Gevers	Sint Oedenrode	Piet van Lierop	Mariahout	Annie Verbakel	Nijnsel

Deel 1

De Velie familie, stille kracht achter JOHN DEERE

Ruim drie jaar geleden publiceerden we in Den Uitlaat het vervolgverhaal 'De kip en het ei' waarin een aantal bekende en minder bekende trekkerfabrikanten werden voorgesteld die zowel trekkers als auto's bouwden. In dit artikel wordt er dit keer een in Europa minder bekende fabrikant voorgesteld, namelijk Velie. Bij het schrijven van de eerste serie hadden we ons voorgenomen om ooit een artikel aan dat interessant bedrijf te wijden. Bij de liefhebbers van oldtimerauto's klinkt de naam Velie misschien bekend in de oren maar bij de trekkerverzamelaars doet die zeker geen belletje rinkelen. En dat is nou net zo opmerkelijk, want die Willard Velie was een kleinzoon van John Deere, in de jaren twintig van vorige eeuw was de naam Velie in Moline even bekend als die van John Deere zelf. Maar als we het over 'Velie' hebben dan praten we eigenlijk over een kwartet, namelijk een vader en zijn drie zonen. En elk van die 'Velie boys' droeg een belangrijk steentje bij aan het succes van het bedrijf Deere & Company. Dit is hun verhaal.

De John Deere connectie

Het verhaal begint met 'stamvader' Stephen H. Velie, afkomstig uit New York maar die in 1853 verkaste naar Rock Island na een tussenstop in St. Louis waar hij enkele jaren wat ervaring opdeed in het zakenleven. In Rock Island bij Moline, was hij aangesteld als bedrijfs-

van zijn schoonvader dat toen nog een klein bescheiden bedrijfje was. En het was ongetwijfeld ook Webber die Stephen Velie voorstelde aan Emma Deere, een andere dochter van John Deere. Beide tortelduifjes huwden in 1860. Drie jaar later kwam Velie eveneens bij de ploegenfabriek van zijn schoonvader werken. Ondertussen was ook Charles Deere, zoon van John Deere actief geworden in het bedrijf. Stephen Velie en zijn zwager waren ongeveer even oud en werden goede vrienden.

Deelnemen aan het familiebedrijf

In 1868 werd door Charles Deere de Deere & Co opgericht en werd Velie, inmiddels aandeelhouder, benoemd tot bestuurssecretaris en 'treasurer' zeg maar financieel directeur. Stamvader John Deere was in

Een Velie surrey voorzien van 2 comfortabele banken om uitstapjes te maken met de familie of om naar de zondagse kerkdienst te rijden.

leider in een gieterij, eigendom van een zekere Christophe Webber, net als Velie een uitgeweken New Yorker. Webber had een nieuwe bedrijfsleider nodig na zijn huwelijk met Ellen Deere, de dochter van John Deere! Enkele maanden na zijn huwelijk kwam hij in dienst bij de John Deere Plow Company, het bedrijf

Een zogeheten doktersbuggy toen auto's nog een zeldzaamheid waren.

Een Velie merkplaatje dat op alle door paarden getrokken voertuigen werd aangebracht.

naam nog altijd de 'president' maar in feite was Charles Deere de CEO en Velie de tweede in rang. In die functie werkte hij 32 jaar lang nauw samen met zijn zwager tot zijn dood in 1895. In drie decennia was de kleine onderneming een belangrijke fabrikant van landbouwmachines met nationale uitstraling geworden. Emma Deere en Stephen Sr. hadden drie zonen, Stephen Jr., Charles en Willard, die hun hele leven nauw verbonden waren met Deere & Co. Stephen Jr. werkte vele jaren in de vestiging in Kansas City waar hij in 1904 manager werd, terwijl Charles het grootste deel van zijn lange carrière in de vestiging in Minneapolis doorbracht. Hij ging naar de openbare school en achtereenvolgens studeerde hij aan de McMynns Academy in Racine en techniek aan het Columbia College in New York City. In 1883 begon Charles Velie in het 'warehouse', wij zouden het magazijn noemen, in de John Deere Sales Branch in Minneapolis waar hij twee jaar later verhuisde naar de boekhouding en ten slotte de 'baan' op ging als 'traveler', een functie die tegenwoordig bekend staat als regiomanager. Zijn jongste broer Willard Velie, de meest bekwame van het trio,

Een 'farmers wagon', de iconische houten boerenwagens uit eind 19e eeuw begin 20e eeuw. Honderden, misschien wel enkele duizenden werden er door Velie gebouwd.

studeerde in 1885 aan de Phillips Academy in Andover en in 1888 aan de gerenommeerde Yale Universiteit. Na zijn studies vertrok hij naar Montana maar twee jaar later keerde hij terug naar Moline waar hij begon te werken bij Deere & Company als bediende. Na amper een jaar werd hij al benoemd tot salesmanager, een eerste grote stap op weg naar de top. Toen Stephen Velie Sr de vader van Willard, in 1895 overleed werd hij opgevolgd door Willard die de functies van directeur en bestuurssecretaris combineerde.

Willard Velie, waagt zijn kans

In 1900 nam Willard onverwacht ontslag als bestuurssecretaris om de Velie Carriage Company op te richten,

die hij in dezelfde straat in Moline vestigde waar zowel de John Deere Wagon als de Plough Works waren gevestigd. De Velie Carriage Company werd opgericht in januari 1902, en was in een mum van tijd een van de grootste koetsfabrieken in het Westen. Het bedrijf was meteen een succes want het leverde de destijds onmisbare boerenkarren en rijtuigen aan duizenden boeren en kleine ondernemers. Toch bleef Willard, als enige van de drie zonen, directeur van Deere and Company tot zijn aftreden in

1921. De Velie Carriage Company bouwde buggy's, rijtuigen, surreys (licht vierwielig voertuig met 2 zitplaatsen), houten boerenkarren en geveerde wagens genaamd de "smeedijzeren lijn". Het aantal geproduceerde voertuigen bedroeg jaarlijks ongeveer 25.000 eenheden. Omdat de fabriek in Moline nooit grote productiepieken had, was de fabriek groot genoeg om ook het merendeel van de onderdelen in eigen beheer te maken. Velie wist echter dat het succes niet eeuwig kon blijven duren, het tijdperk van de automobiel was aangebroken. In 1908 besloot hij daarom de sprong te wagen naar de productie van motorvoertuigen. Op 2 juli werd zijn nieuw bedrijf opgericht - de Velie Motor Vehicle Company -. Hij was niet de enige want in die periode waren er al 270 autofabrikanten in de VS.

Mooie advertentie van de Velie Carriage Company uit de beginjaren van vorige eeuw

Mooie antieke prent van de Velie Carriage Company uit 1910.

Velen verdwenen even snel als ze gekomen waren. Datzelfde jaar overleed zijn oom Charles Deere en werd Willards neef William Butterworth president van Deere & Company, Willard Velie werd tot vice-president gekozen.

Willard Velie pleit voor een John Deere tractor

Willard Velie was niet echt tevreden met die benoeming, hij vond dat hij meer inspraak moest hebben in het bedrijf. Daardoor ontstonden er ook regelmatig conflicten en meningsverschillen met Butterworth. Om de goede vrede in de familie te bewaren werd Willard in 1910 benoemd tot eerste voorzitter van het zeven-

De eerste Velie automobiel Model A uit 1909. Een zeldzaamheid, alleen nog te vinden in sommige (Amerikaanse) musea.

koppig directiecomité. Daarmee waren de problemen echter niet van de baan en maakte zijn nieuwe functie ook geen einde aan de woordenwisselingen met Butterworth. Die laatste wilde bijvoorbeeld graanbinders gaan bouwen in de John Deere fabriek in Canada maar Velie kon het zevenkoppig directiecomité overtuigen dat de fabriek voor oogstmachines beter in de Verenigde Staten zou gebouwd worden. Velie drong er ook sterk op aan dat John Deere zo snel als mogelijk een eigen tractor moest ontwikkelen. Hoewel dit een belangconflict leek te zijn, was Velie toch een groot

Een prachtig gerestaureerde Velie personenwagen Model D met 40 pk Lycoming motor uit 1910.

voorzitter van de ontwikkeling van een eigen tractor door Deere & Company. Butterworth en een deel van de conservatieve directie verzette zich tegen het idee. Opnieuw haalde Velie het laken naar zich toe en werd aan de ontwikkeling van de 'Dain'-tractor begonnen. Die tractor was het geesteskind van Joseph Dain, die

Velie truck in de fabriek in 1910. Veel vrachtwagens werden standaard als chassis geleverd. De opbouw, naar wens van de klant, gebeurde meestal bij koetswerkmakers.

man had in 1890 de Dain Manufacturing Company opgericht met als doel de productie van hooibouwmateriaal. Vijf jaar later, in 1895 werd Deere & Company de exclusieve distributeur voor een deel van het Dain assortiment. Maar in 1911 werd het bedrijf opgekocht door Deere in ruil voor ongeveer een miljoen dollar aan aandelen van Deere & Company. Daardoor werd Dain automatisch vice-president en bestuurslid bij Deere. In 1914 kreeg Dain de opdracht om de eerste John Deere-tractor te ontwikkelen want in die tijd was de hoofdactiviteit van Deere nog steeds de ploegproductie. Een moeilijke opdracht want veel ontwerpers

Velie truck model 16 uit 1914, zie de kettingaandrijving op elk achterwiel.

hadden al hun kans gewaagd en zelfs de prototypen van enkele bekende namen zoals Charles Melvin en Max Sklovsky haalden het niet. Er werden drie Dain prototypen gebouwd, twee met frictieaandrijving en een met gewone transmissie. Die waren in 1916 klaar en konden de veldtests beginnen. De keuze viel op de tractor met de gewone transmissie omdat die als beste

Een prototype van een Melvin ploegtrekker uitgerust met een Deere ploeg bij een veldtest. De trekker haalde het uiteindelijk niet.

Een Dain trekker bij een veldtest. Deze trekker zonder de zware riemschijf, in zijn bijna definitieve versie. Ook deze Dain werd niet goed bevonden.

uit de zware tests kwam. Er werden 10 exemplaren gebouwd die naar tien verschillende Deere branches werden verscheept om daar door grote akkerbouwers getest te worden. De driewielige Dain tractor was oorspronkelijk uitgerust met een Waukesha-motor maar blijkbaar had die te weinig vermogen. In 1917 werden 100 exemplaren besteld bij John Deere Harvester Works en was de Waukesha motor vervangen door een

De Dain trekker in de John Deere kleuren. Hij wordt tegenwoordig beschouwd als de eerste John Deere trekker.

McVicker viercilindermotor van 24 pk. Velie vond die honderd exemplaren een te klein aantal waardoor de productiekost per gebouwd exemplaar veel te hoog zou oplopen en dus zeker nadelig zou zijn voor de verkoopprijs aan de klant. Het uiteindelijke prijskaartje bedroeg 1200 dollar. Vreemd genoeg leek Velie, on-

De blijkbaar enige overgebleven en nog complete Dain trekker is nu te bezichtigen in het John Deere Collectors Center in Moline.

danks het feit dat hij zijn eigen tractorlijn had (waarover later meer), nooit druk uitgeoefend te hebben op de Deere & Company om zijn Velie tractorlijn te kopen of te gebruiken en dit ondanks de talrijke confrontaties met zijn neef Butterworth. De meningsverschillen tussen Butterworth en Velie bleven echter hoog oplopen zodat het in 1918 tot de onvermijdelijke breuk kwam. Butterworth overtuigde namelijk de raad van bestuur dat ze in plaats van de dure Dain beter de Waterloo Gasoline Engine Company, de fabrikant van de Waterloo Boy tractor zouden kopen. De Waterloo Boy Model R bleek bovendien goed in de markt te liggen. De

Een advertentie voor de Waterloo Boy. De aankoop van de Waterloo Gasoline Engine Company viel niet in goede aarde bij Willard Velie maar bezorgde John Deere wel zijn eerste trekker.

Raad van bestuur gaf daarop zijn toestemming en dit tegen de bezwaren van Velie in. Willard Velie heeft dan ontslag genomen uit het uitvoerend comité en uit zijn functie als vice-president. In 1921 verkocht hij ook al zijn aandelen in het bedrijf. Na de overname van de Waterloo Gasoline Engine Company werd de productie van de Dain tractor stopgezet. De Waterloo Boy kostte amper de helft van de Dain trekker! Tot daar het verhaal van de strijd van Velie om de Dain tractor. Uiteindelijk haalde Velie jaren later toch zijn gelijk want de trekker wordt nu als eerste echte John Deere trekker gecatalogeerd en kreeg alsnog een ereplaats in het John Deere Collectors Center in Moline!

Velie gaat auto's en vrachtwagens bouwen

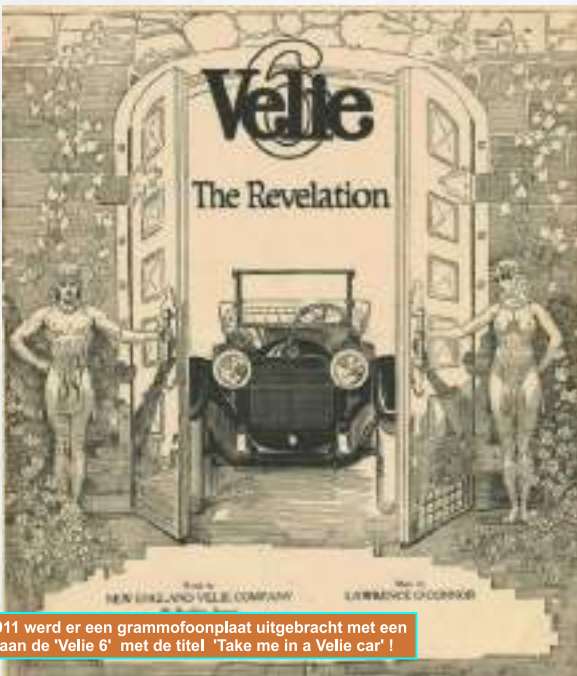
Nu even terug naar 1908, Willard Velie was al in zijn tienerjaren geobsedeerd door auto's, in zoverre dat hij in juli 1908 met een financiering van Deere & Co. zijn autobedrijf Velie Motor Vehicle Co. opricht. Eind november dat jaar was ook de nieuwe fabriek klaar en werden de eerste chassis geproduceerd. Zijn eerste auto, de Model A uit 1909, had een 4-cilinder motor van American & British Manufacturing Company met een vermogen van 30/35 pk. In 1910 werd die vervangen door een 4-cilinder Lycoming motor van 30 pk. Een groot voordeel voor Velie ten opzichte van de concurrentie was dat de Velie auto's opgenomen waren in

Op deze oude luchtfoto/tekening ziet men duidelijk hoe groot het terrein met de Velje bedrijfsgebouwen destijds was. De bebouwde oppervlakte bedroeg 5 ha op een totaaloppervlak van 93.000 m²

de Deere Plough Company catalogus en later ook via het netwerk van de Deere landbouwmachinedealers werden verkocht. De Velje personenwagens waren een groot succes en ook zeer populair. Het eerste jaar werden er al meer dan 1.000 exemplaren verkocht voor 1.750 dollar per stuk (wat blijkbaar overeenkomt met ongeveer 40.000 euro vandaag). In 1911 werd er zelfs een grammofoonplaat uitgebracht met een ode aan de 'Velje 6' met de titel 'Take me in a Velje car' De

Een goede zet bleek later want net in die periode onderzocht het Amerikaanse leger de mogelijkheid om sommige eenheden uit te rusten met vrachtwagens voor de bevoorrading in het veld. Ook de Franse regering bestelde enkele honderden Velje vrachtwagens om ingezet te worden aan het Westelijk front. Toen

In 1911 werd er een grammofoonplaat uitgebracht met een ode aan de 'Velje 6' met de titel 'Take me in a Velje car'!

muziek werd gecomponeerd door Lawrence B O'Connor, een zeer populair musicus in het begin van vorige eeuw. In 1911 begon Velje met de ontwikkeling en productie van zijn eigen motoren. Het gamma auto's dat jaar omvatte ten minste zeven carrosserievarianten - sommige bronnen beweren zelfs 10 - waaronder touringcars voor vijf passagiers, een roadster voor twee passagiers, torpedo roadsters voor drie en vier passagiers, een coupé, een stadsauto en een limousine. De prijzen varieerden van 1.800 tot 3.000 dollar. Hetzelfde jaar introduceerde Velje ook een reeks lichte vrachtwagenmodellen, aangeboden in versies van 1, 2 en 3 ton.

Een Velje model 38. Vanaf begin 1916 waren alle Velje personenwagens uitgerust met een zescilinder Continental motor.

een paar jaar later (1917) de VS betrokken raakten bij de Eerste Wereldoorlog in Europa, werden er eveneens duizenden 3,5 ton 'Liberty' vrachtwagens naar Frankrijk verscheept, waarvan er honderden door Velje waren gebouwd. Het vervolg van dit fascinerend verhaal lees je in volgende aflevering.

Frans Vanbaelen

Wordt vervolgd

De Velje Model A uit 1909 was de eerste personenwagen die door Velje werd gebouwd

Tuintractoren

Door Twan Jonker

In de vorige Den Uitlaat moest ik helaas wegens een zware ontsteking in mijn voet en de daarbij behorende verschijnselen verstek laten gaan om mijn verhaal te schrijven voor de maand december. Gelukkig ben ik nu weer (na vele antibiotica kuren verder) weer een heel eind opgeknapt. Ik ga nu weer mijn verhaal voortzetten over de diverse tractormodellen tuintrekkers van Gravely. Deze zijn er nogal wat gemaakt en je ziet ze zo her en der nog wel eens aan

De Westchester had een space look. Dat was ook niet vreemd in de tijd van de ruimtewedloop tussen Rusland en de Verenigde Staten.

het werk of bij verzamelaars. De importeur voor deze machines was volgens mij Frans Beckx in Moergestel en tegenwoordig is dat Helthuis in Heteren. De machines van Gravely waren vaak nogal kenmerkend doordat ze hun motor vaak niet aan de voorkant onder de motorkap hadden liggen, maar juist aan de achterkant onder het spatbord. Ook het grote spatbord aan de achterkant ter bescherming van de motor was nogal een kenmerk van deze machine. Er zijn ook wel enkele modellen gebouwd met de motor voorin, maar de meeste waren dus gebouwd met de motor aan de achterkant. Je zou kunnen zeggen dat het de zefde bouw heeft als een VW Kever. Versnellingsbak en motor liggen immers daar ook achterin, en zo is het ook bij de meeste Gravely machines. De motor zit direct op de bak geschroefd. Toch is Gravely begonnen met het model "Westchester". Deze had de motor voorin liggen. Het was een apart model en is nu erg

zeldzaam. Het uiterlijk heeft wel weer wat weg van de voertuigen uit The Jetsons of Thunderbirds. Hij is dan ook in de vroege jaren 60 gebouwd in de spaceage van de vorige eeuw. Gravely was in die tijd eigendom van de Studebaker fabriek, en dit model kwam dan ook uit de pen van de Studebaker ontwerpers. Hij had voorwiel aandrijving, en was ook aan de achterkant gestuurd. Het maaidek zat aan de voorzijde gemonteerd. Alles was wel zeer degelijk en zwaar gebouwd, maar voor die tijd ook wel redelijk prijzig met een prijs van rond de 900 dollar. Er waren ook wel modellen van andere merken die rond de 600 dollar verkocht werden. Die prijs lijkt nu niet zoveel, maar de lonen lagen in die tijd veel lager en de zitmaaier was dan ook een waar luxe product. Het was dan ook geen echte bestseller in die tijd. Wel een heel fraai model als je het mij vraagt. De machine had een eigen 12 pk motor die liep op benzine en was elektrisch gestart. Tevens had hij hoge en lage gearing, en had 4 versnellingen en een achteruit.

In 1967 volgde de 400 serie. Deze had de motor en versnellingsbak wel achterin onder het spatbord gemonteerd, alsook het grote spatbord was bij dit model aanwezig. Het was een forse en degelijke machine met het maaidek aan de onderzijde van de machine. Op een tentoonstelling voor tuin en landbouwmachi-

Een mooi gerestaureerde Gravely 430. Je ziet hier duidelijk het grote spatbord dat ook als motorkap dient.

Een fraaie advertentie van een 424 serie met verschillende aanbouwmachines.

nes in de staat New York in de Verenigde Staten was het dan ook een groot succes en was er veel belangstelling voor deze machine. De 430 had dan ook de keuze uit 2 motoren. Deze keer niet van Gravelly zelf maar van Onan en Kohler beide 12pk 1 cilinder benzine motoren. De nieuwe versnellingsbak, de "Swift a Matic"

van Gravelly maakte het mogelijk om te schakelen zonder te koppelen. Een soort van Power shift dus. Ook had dit model weer hoge en lage gearing. Er was ook nog een kleiner model van deze versie beschikbaar (de 424) Als ook de zwaardere 432. De 424 en de 432 waren bijna gelijk aan de 430. Het verschil zat hem in het aantal pk. Het mag duidelijk zijn dat de 424 de lichtste is met zijn 10pk. Wel waren er 2 merken motoren beschikbaar (Onan en Kohler)

Bij de meeste series van de jaren 60 en 70 lag de motor achterin direct aan de versnellingsbak gekoppeld.

De laatste en zwaardere heeft maar 1 motor als mogelijkheid en dat is de K-321 van Kohler. Wel was op alle modellen weer een mogelijkheid om ploegen en frezen etc te gebruiken, alsook een mogelijkheid voor 2 maaidekken. Keuze genoeg dus. In 1970 kwam er nog een zwaardere model uit met een 2 cilinder 2 cilinder 16,5pk Onan motor. Dit was het type 450. In 1973 kwam er een nieuw model uit. Dit was de 800 serie. De middenmoot in de serie is de 814. Deze had geen Swift a Matic, maar wel hoge en lage gearing. Dit model was dan ook weer wat goedkoper dan de 400 serie. De oliecrisis lag om de hoek, alsook wat pericelen uit de koude oorlog speelde parten, en de mensen wilde niet meer zoveel uitgeven daardoor. Gravelly bouwde dus een stevig minder duur model. Toch zag hij er nog wel fraai en luxe uit. Hij had veelal chrome wieldoppen en had een mooie kleurcombinatie. Je kon er ook nog steeds alles achter hangen wat

Een van de grotere machines van Gravelly was de 450 met een 2 cilinder Onan motor

je bij de 400 serie ook kon. Nu wel uitgebreid met een frontmaaier. De machine had een krachtige 14pk Kohler motor en met zijn 408kg was het een zwaargewicht op de tuintrekkers en zitmaaiers. De 816S was weer een zwaardere model, maar nu uitgevoerd met een 16 pk benzinemotor van Briggs & Stratton. Ook had deze weer hoge en lage gearing. Er was ook nog een 816 en 817 en 818. Het verschil tussen de 816S en de 816 was de motor. De 816 had een zwaardere 2 cilinder Onan motor van 16 of 16,5pk. De 817 en 818 waren de zwaarste met 16,5pk en 18pk motor. In de 800 serie was er ook nog een 810 en 812. Deze waren zowat identiek aan de 814 op het motorvermogen na.

In 1980 kwam er nog een 830 uit, maar deze leek in geen velden of wegen op de andere machines uit de 800 serie. Dit was namelijk een scootermodel zitmaaier met 8pk benzine motor en onderdek. Ook had deze een gewone versnellingsbak en een onderliggend maaidek. Wel kon deze met opvangbak uitgevoerd worden. In die tijd was een scootermodel heel erg gewild omdat deze zeer wendbaar waren, ze waren wat minder groot, en dus uitermate geschikt voor de kleinere tuinen die niet te doen waren met een handmaaier. Ook waren ze relatief goedkoop en dus goed betaalbaar. Tevens moest Gravelly een dergelijk model op de markt brengen om te kunnen concurreren met anderen zoals Wheel Horse en Snapper die ook dit model op de markt hadden gebracht. Hij werd dan ook erg goed verkocht in de VS en Canada.

Een grote verandering was op komst voor Gravelly

Een groepje Gravelly machines wacht hier op restauratie, op de voorgrond een 814.

Een grote Gravely 816 S.

toen ze in 1982 werden overgenomen door de fabriek van Ariens. Het model veranderde toen behoorlijk. De motor kwam nu voorin te liggen en het kenmerkende spatbord werd kleiner. Ook was de versnellingsbak anders. De 1132 was een voorbeeld van die grote verandering. Hij was een stuk goedkoper gebouwd dan zijn voorganger, alsook lichter. Je kon hem nog wel aan de neus herkennen als een Gravely, maar technisch was hij compleet anders. De motor was nu een 11pk Briggs & Stratton en lag nu in plaats van achterin, voorin. De motor was nu niet staand en dreef de bak

Een reclame flyer van de 1132 Gravely. Dit was een model uit de serie van toen Gravely overgenomen was door Ariens.

dus ook niet aan met een directe aandrijfjas, maar met een riem ertussen zoals veel modellen van die tijd. Dit was een stuk lichter en ook al weer wat goedkoper.

Daarnaast was de versnellingsbak van deze nieuwe machine een massaproduct dat gebouwd werd bij Peerless. Dit was alweer een stuk goedkoper, maar die bakken waren ook een stuk lichter en dus niet geschikt om mee te ploegen of iets in dien aard. Hij was om te maaien, en een aanhangertje met snoeiafval te trekken. Immers voldeed Ariens / Gravely hiermee aan de vraag van de meeste consumenten die enkel een grasmaaier nodig hadden en geen machine om mee te kunnen ploegen. Ze werden dan ook heel goed verkocht in de Verenigde Staten en Canada. Het was nu een concurrerende machine tov. Andere fabrikanten.

Later in de jaren 80 kwamen er ook nog diverse modellen met hydrostaten van Eaton. De machines oogde vlot en modern, en waren zoals altijd wel nog steeds stevig uitgevoerd met echt plaatwerk en weinig plastic. Rond 1988 werd er wel weer besloten om een zware machine uit te brengen met hydrostaat die ditmaal wel direct aangedreven werd dmv een as van de motor naar de hydrostaat. De motor bleef echter wel voorin liggen en was een 2 cilinder boxermotor van Kohler.

Tegenwoordig is Gravely veelal bekend om zijn degelijk gebouwde Zero-turn machines. Deze kunnen om hun as draaien, en zijn dus super wendbaar.

Dit type was de 7173H en was daarmee het paradepaardje van Gravely. Van de jaren 90 tot begin 2000 werden de modellen weer wat veranderd en kwam er toch weer een versie met de motor achterin en versnellingen. De G16 was een zware machine en was qua model niet echt veranderd met vroeger. Je bleef duidelijk de overeenkomst zien met de oude modellen. Later bouwde Gravely onder de vlag van Ariens vooral Zerturn machines. Dit zijn maaiers waarmee je om zijn as kan draaien en waar je stuurt met 2 hendels of zelf soms een joystick. De Gravely machines worden nu nog steeds verkocht door de firma Helthuis in Heteren.

De volgende keer ga ik verder met een voor iedereen bekend merk; De Gutbrod.

Twan Jonker

SACHSEN

DIESEL

De Wagner WD 22 van Stefan Thielicke lijkt een alledaagse tractor, maar blijkt nog steeds een zeldzaamheid te zijn.

Het ontwerp komt eigenlijk overeen met dat van de standaardtractor die aan het einde van de jaren dertig populair was. Het zijn vooral de plaatwerkdelen die hem zijn eigen touche geven.

De eerste eigenaar met de hier gepresenteerde tractor op zijn boerderij. Aan het doorzettingsvermogen van deze boer is te danken aan het behoud van wat waarschijnlijk de laatste Wagner-tractor is.

Wagner
Sachsen

Op deze foto, mogelijk een reclamefoto. Een 22 pk trekker uit Kirschau, Sachsen, demonstreert zijn graanoogstcapaciteiten.

Dieselmotoren en transmissies; een potentiële fabrikant had in de jaren dertig nauwelijks niet meer gekochte onderdelen nodig om een tractorfabriek te beginnen. De machinefabriek van Carl August Wagner in Kirschau, Saksen, volgde precies deze weg. Het resultaat was een bruikbare tractor die niet onderdeed voor zijn concurrentie.

Toeval en noodzaak, zijn twee kanten van dezelfde medaille. Het is maar net naar welke je kijkt. Bewijs: De oldtimerclub in Burkhardtsdorf vond het nodig om Stefan Thielicke uit Thüringen met zijn Wagner-tractor uit te nodigen voor de vooroorlogse speciale show - ze wilden tenslotte zoveel mogelijk oude tractoren laten zien. Vanuit zijn oogpunt was het echter puur toeval, aangezien hij de tractor al bijna twintig jaar niet had aangeraakt. Hij was hem niet vergeten, maar was hem wel een beetje uit het oog verloren. "Het oldtimertreffen van vorig jaar was eigenlijk de aanleiding om er weer mee te beginnen. Het is sowieso niet goed als de dingen zo lang niet gebruikt worden. Ze gaan alleen maar kapot door te veel te staan. Dat is het nadeel van meerdere oude machines hebben", zegt Stefan. Hij heeft ook nog een mooie verzameling stationaire motoren. Maar deze keer zijn we alleen geïnteresseerd in zijn Wagner-tractor. Omdat het een zeldzaamheid is. Toeval speelde ook een rol bij de ontdekking ervan. "Dat is nu zo'n twintig jaar geleden. Toen nam je alles wat je kon krijgen. Toevallig hoorde ik destijds dat er een 22er vooroorlogse Deutz beschikbaar was. Ik dacht bij mezelf: voor de oorlog bouwde Deutz eigenlijk geen 22er tractor, maar er was wel een inbouwmotor met dit vermogen. Dus ging ik de zaak bekijken - en zie, het was deze Wagner uit Saksen. Ik had nog nooit van deze fabrikant gehoord. Zo is het waarschijnlijk voor velen. Vandaag ken ik, afgezien van de mijne, slechts vier andere exemplaren. Toen de tractor in 1939 werd gemaakt, lagen de zaken een beetje anders. Met hulp van zijn vrienden heeft de oldtimerspecialist de historie van zijn tractor achterhaald, documenten, foto's en brochures samengesteld en contact opgenomen met de vorige

eigenaren. "De eerste eigenaar was een boer uit Wichmar in Thüringen. Hij had zijn paarden aan de Wehrmacht moeten afstaan, en had toen dringend een tractor nodig voor het werk op de boerderij. Maar tijdens de oorlog waren ze moeilijk te vinden. Het aanbevelen

bedrijf was het bedrijf "C. August Wagner, Maschinenfabrik, Kirschau-/Sa.", afgekort CAW. Het bedrijf werd in 1897 opgericht door de smid Carl August Wagner en produceerde aanvankelijk landbouwwerktuigen zoals stropersen en mestverspreiders. De mechanica van deze machines vereiste echter ook de constructie van overeenkomstige overbrengingen. De fabricage hiervan werd in de jaren twintig zo belangrijk dat een tandwiel met de afkorting CAW het bedrijfslogo werd. De fabriek verwerfde toen landelijke

bekendheid met zijn stropers met tuimelhendel, waarvan er tot 450 stuks per jaar werden geproduceerd. Op piekmomenten had het bedrijf, dat bekend stond als "Zahnrad-, Getriebe- und Maschinenfabrik", tot 250 mensen in dienst. Gezien de economische situatie in de jaren dertig rijpte de beslissing om ook op tractorbouw over te gaan. De door de nazi's gepropageerde "wil tot motorisering" als onderdeel van de oorlogsvoorbereidingen veranderde ook de landbouw. Er verschenen een aantal nieuwe tractorfabrikanten, waaronder bedrijven als Eicher, Fahr, Güldner en Normag. Sommigen vervaardigden de motoren zelf, anderen gebruikten de inbouwmotoren van Deutz of MWM. Ook de machinefabriek in Kirschau koos voor deze fabricage. De eerste kleine tractor, geproduceerd omstreeks 1937, had nog een 10 pk Deutz verdamper-

Een 22 Deutz? De eigenlijke oorsprong van de tractor raakte in de loop der jaren in de vergetelheid

Brochure en fabrieksfoto bewijzen dat het een onafhankelijk tractormerk is. Oorspronkelijk was Wagner een fabrikant van versnellingsbakken

Duizenden keren gebouwd: De Deutz F2 M414 diesel met voor-kamer loopt met handgas (schuine stang). Rechts van het luchtfilter zit de decompressiehendel en daaronder het brandstoffilter

De standaard manometer wordt gebruikt om de oliedruk weer te geven. Om het af te kunnen lezen, moette bestuurder echter eerst van het voertuig moeten stappen

motor en een Opel versnellingsbak. In de volgende stap werd de hier gepresenteerde, gemaakt als "Wagner Sachsen-Diesel Type WD22" op de markt gebrachte als tweecilinder landbouwtractor. In wezen kwam hij overeen met de trekker die later bekend werd als de standaardtrekker, die ook bekende fabrikanten in hun assortiment hadden. Hij is ontworpen in de gebruikelijke blokconstructie met een geflensde voorasbevestiging en een pendelende, ongeveerde vooras. Wagner gebruikte de gebruikelijke Deutz tweecilinder ingebouwde dieselmotor F2 M414 met voorkamerinjectie, kopkleppen, Deutz-injectiepomp en ontstekingshulpmiddel als aandrijving. De stevig gebouwde motor met vervangbare cilindervoeringen had een cilinderinhoud van 2200 cc en leverde een respectabele 22 pk bij 1450 omw/min. Interessant is dat

Wagner ook een externe fabrikant had voor de versnellingsbak - hoewel ze er zelf ook een paar maakten. Vermoedelijk waren de constructies in dit gebied echter geschikter voor de grotere machines zoals stropersen, lieren en hijswerktuigen. Het tandwielwerk werd daarom overgelaten aan een viertraps schakelkast van het in Berlijn-Reinickendorf gevestigde bedrijf Prometheus, die min of meer de transmissiemarkt deelde met ZF. De trekker kreeg vooral zijn eigen draai door zelf vervaardigde plaatwerkdelen. Bijzonder opvallend is het hoekige, rechte ontwerp van de motorkap, die van beide kanten naar het midden kan worden geopend. De blikken beugel, die ook de tank vasthoudt, ziet er wat geïmproviseerd uit, en een echt dashboard vind je er ook niet. In plaats daarvan zit er een kleine plastic doos op de stuurkolom waarin het

contactsloot, de knop voor de claxon en twee indicatielampjes zijn ondergebracht. Er is in elk geval een oliedrukmeter. Het bevindt zich echter aan de rechterkant van de motor, waar het niet kan worden afgelezen vanaf de bestuurdersstoel. De motor wordt met de hand gestart met behulp van een slinger, en een eenvoudig koelsysteem met watercirculatie en een ventilatorwiel houdt de motor op bedrijfstemperatuur. Wagner adverteerde zijn Sachsen-Diesel als een universele tractor die ook geschikt was voor velden, wegen en boerderijen. "De tractor bewijst zijn hoge prestaties bij diepploegen met één mes en schillen met twee messen, maar ook bij het maaien met een maaibalk of aftakas, maar ook bij het zaaien, cultiveren, rollen, enz.", aldus de advertentie. kan met 16 km/u gewicht aan, wat betekent dat hij

Motorspecialist Stefan Thielicke herinnert met de gerestaureerde Wagner W 22; aan een bijna onbekend hoofdstuk in de geschiedenis van de Oost-Duitse tractoren.

Trekbal, riemschijf, trekhaak - alles wat een bruikbare mid-denklassetractor in 1939 onderscheidde.

Het dashboard op de stuurkolom bevat de lichtschakelaar, de claxonknop en het laad- en grootlichtcontrolelampje

Een korte ruk aan het handgas en de Wagner rijdt aan. Het snelheidsbereik van de Prometheus-transmissie met vier versnellingen loopt van 3,7 tot 16 km/u

De parkeerrem, ontworpen als een externe trommelrem, werkt op de uitgang van de aandrijftras

loop van tijd slijtage. Daarom trokken ze hem soms met paarden aan. Nadat hij aansprong, sloeg hij weer af, en begon alles opnieuw", zegt Stefan, die contact opnam met de dochter van de eerste eigenaar, die al deze acties van dichtbij zag gebeuren. Afgezien van zulke overzichtelijke kleine dingen, had de familie de tractor waarschijnlijk al lang in gebruik. Toen hij echter bij de LPG (Landwirtschaftliche Produktionsgenossenschaft) aangesloten werd, moesten ze de tractor naar de productiecoöperatie brengen, waar hij vanaf dat moment aan de zwaarste werklasten werd blootgesteld. "De motor was na twee jaar totaal versleten. Er kwam een tweecilinder diesel uit een Brockenhexe in, die qua constructie vrijwel identiek was omdat hij oorspronkelijk van Deutz kwam. Al met al heeft de LPG hem zo'n tien jaar gebruikt, daarna kocht een meesterbakker uit Oberhain hem, die hem af en toe gebruikte voor zijn parttime landbouw." De geluksvogel. De tractor hoefde niet meer zo hard te werken als in de LPG en werd bewaard in plaats van naar een sloper te gaan. Maar de bakker verkocht de tractor niet, maar liet hem gewoon in zijn schuur staan. Totdat Stefan Thielicke hoorde van de "22er-Deutz", of wat het ook moest zijn. Er werd een deal gesloten, waar-

bij zeker ook een rol speelde, dat de tractor in heel goede handen terecht kwam. Zoals altijd bij dergelijke projecten betekent zo'n aankoop in het begin veel werk. Volledige restauratie was het devies! Onderdelen demonteerden, repareren, ordenen. Sommige plaatwerk kon nog worden uitgedeukt, andere moest opnieuw worden gemaakt. Natuurlijk moest ook de bijbehorende Deutzmotor worden gerepareerd. Om precies te zijn haalde Stefan Thielicke onderdelen uit drie versleten sloopmotoren, want alles

15 ton kan trekken. Het spreekt voor zich dat hij met zijn riemschijf ook geschikt was om dorsmachines en stropersen op de boerderij aan te drijven. Met de inwerkingtreding van het Schellplan, waardoor het aantal tractoren toenam ten gunste van geselecteerde fabrikanten en typen eindigde het korte hoofdstuk van de Wagner-tractorproductie voordat het echt was begonnen. Stefan Thielicke schat dat het bedrijf slechts 20 tot 40 van deze tractoren heeft gebouwd. De fabriek werd nu betrokken bij de productie van wapens en vervaardigde patroonhulzen. Toch had men blijkbaar nog steeds een zwak voor de landbouw. Ondanks het productieverbod slaagde de boer uit Wichmar erin de fabriek zover te krijgen dat hij waarschijnlijk de laatste tractor produceerde. Hij deed het blijkbaar met de reparatietruc, wat betekent dat de motor, die toch werd geleverd, door de fabriek werd aangevuld met reserveonderdelen die nog beschikbaar waren om het voltooide voertuig te creëren. Begin 1940 arriveerde de gloednieuwe tractor met chassissnummer 2049 (wat aangeeft 49 gebouwde voertuigen) in Wichmar, waar de familie hem daarna jarenlang intensief gebruikte. Daar zijn een aantal anekdotes over, waaronder deze: "Natuurlijk toonde de motor na ver-

moest weer kloppen. Hij loopt nu perfect. Hij houdt niet van te lang staan, maar dat is ook geen probleem. Even door de leidingen blazen, ontluchten, nieuw ontstekingslontje erin, aanzwengelen, decompressieklep op het juiste moment dichtdraaien en: Brabb-brabb-brabb, hij loopt.

Tekst: Jens Kraus
Foto's: Kraus, Stefan Thielicke.

Overgenomen en vertaald uit het mooiste Duitse Oldtimertijdschrift:

De WD 22 is een zeldzaamheid. Stefan Thielicke kent naast zijn eigen tractor slechts vier andere bekende exemplaren.

Oud nieuws uit
1952

1931 1947 1968 1928
1955 1962 1951 19

Bergbeklimmer

Vierwielaandrijving voor tractoren? Ongebruikelijk. Alleen MAN is serieus bezig met dit onderwerp - samen met een handvol fabrikanten die een paar jaar geleden begonnen met geïmproviseerde Jeep-tractoren. In Italië is het anders. De ruige middelgebergten vereisen compacte tractoren voor

alle terreinen. Dat vinden althans de gebroeders Cassani uit Treviglio, die al 25 jaar

tractoren bouwen en tien jaar geleden de Società Accomandita Motori Endotermici (SAME) oprichtten. SAME heeft

zich gespecialiseerd in compacte machines voor kleine landbouwbedrijven voor de naoorlogse economie en introduceert nu het type DA25. Met een

lengte van iets minder dan 2,7 meter beschikt deze krachtpatser niet alleen over vierwielaandrijving, maar ook over een eigen tweecilinder dieselmotor met directe injectie en drie versnellingen achteruit. De DA25 rijdt vooruit met een verbluffende snelheid van 24,3 km/u.

Boxer

Famo Sales Company, een nalatenschap van Famo-Werke (Breslau, nu Wrocław), startte met de productie van een rupstrekker. De trekker is gebouwd door de wagenfabriek Rathgeber in München en de motor is een Kämper diesel. En draagt de naam "Boxer" zoals de vooroorlogse serie waarvan deze is afgeleid.

Koning Steyr

Steyr-Werke presenteert een "koning onder de tractoren", de grote tractor van het type 280. Eigenlijk doet Steyr het hier niet voor de helft: de viercilinder WD 413-motor komt uit het vrachtwagenbouwpakket en levert maar liefst 60 pk - echt een topwaarde voor de hoogste eisen. Er zijn ook vijf versnellingen (twee kruipversnellingen op aanvraag) en een volledig geveerde vooras.

Economisch Zwitser

70

Bimot combine

Maschinenfabrik Josef Dechentreiter, Asbach, houdt zich al geruime tijd bezig met motordorsmachines en introduceert nu een zelfrijdende maaidorser. Het bijzondere: telkens een motor voor de rij- en dorseenheid, zodat de maaier onafhankelijk van de rijnsnelheid op vol vermogen kan werken. Deze moderne zelfrijdende machine heeft ook een afzakstandaard en een strobalenpers

De Zwitserse fabrikant Hoegger introduceert een nieuw tractormerk: Alpina-Oekonom. Het eerste prototype is Type 1, een compacte tractor met een zeer laag zwaartepunt en een in de VS gemaakte 20 pk Wisconsin V4 benzinemotor.

olie in de koppeling

Langzaam wegrijden ook onder zwaarste last? Hanomag maakt dit mogelijk voor de R55, die een vloeistofkoppeling heeft in de ATK-versie. Deze bestaat naast de droge enkelvoudige plaatkoppeling uit twee turbinewielen in een oliebad. Zo is schokvrij wegrijden nu in elke versnelling mogelijk, de praktijk zal uitwijzen of dit voor alle beladingstoestanden haalbaar is. De R 55 ATK is ook uitgerust met een zeventons lier, gegoten velgen en een Benze cabine. De Nederlandse luchtvaartmaatschappij KLM heeft in ieder geval al vijf exemplaren besteld voor gebruik op de luchthaven Schiphol.

Dragende

Het is een wiertrekker, de achtste trekker die ontwikkeld werd in de DDR, heeft 15 pk en heet de RS 08/15. Het succesverhaal van de werktuigdrager begint bij hem.

Historielijn

De geschiedenis van de werktuigdrager begint in de jaren dertig, toen Egon Scheuch deze grasmaaier met.....

...voorzien van DKW inbouwmotor verzag van een tweede as. Ze werden gebruikt voor onkruidbestrijding of...

....gebruikt om ladingen te vervoeren. Het latere principe is hier al duidelijk - de

rol

Meer hoeft er nu niet gezegd te worden over het universele gebruik van een werktuigdrager. Toen de RS 08/15 verscheen was dat even anders. De alleskunner, ook wel de 'mouw' (mol) genoemd, gaat rechtstreeks terug naar z'n maker; De Erfurtse ingenieur Egon Scheuch.

7 oktober 1958 is een grote dag voor vijf medewerkers van de tractorfabriek Schönebeck. Op de Dag van de Republiek, een officiële feestdag van de DDR, ontvangen ze de Nationale Prijs voor Wetenschap en Technologie. Met de ontwikkeling van de RS 09-werktuigdrager brengt het collectief onder leiding van hoofdontwerper Karl-Heinz Meyer enorme voordelen voor de nationale economie. De investeringsafdeling heeft berekend dat het bedrijf hierdoor acht en een half miljoen Mark bespaart: ontwikkel-, productie- en fabricagekosten. Daarbij komt nog de voorspelde besparing van tien miljoen Mark in de landbouw. Wat de samenstelling van deze cijfers ook is, het voordeel van de nieuwe werktuigdrager staat buiten kijf. Het komt natuurlijk niet uit het niets, maar heeft een voorloper. Deze moest zich eerst verdedigen tegen technische en deels minder technische bedenkingen. Bovendien zat er een particulier achter het project (en dat in de DDR). Het is de freelancer bij tractorfabriek Schönebeck Egon Scheuch. Hij is ook een van de prijswinnaars. Scheuch (1908 tot 1972) studeerde landbouwtechniek en had een eigen ingenieursbureau in Erfurt. Zeker is dat hij als dertiger al intensief betrokken was bij de bouw van tweewielige trekkers met DKW-maaimachine-bindermotoren, soms in samenwerking met het machinebouw-

... Combinatie van motor met verschillende apparaten - zelfs met carrosserie.

De "spin" met zes pk motor achterin en cultivator eronder.

Een bijzonder kenmerk, - hier met de 15 pk motor - , is de buisvormige, verschuifbare draagbuis.

bedrijf Bruno Müller in Triptis, Thüringen. Na het einde van de oorlog ontwikkelde hij wereldwijd een nieuw type tractor: de werktuigdrager. "De bakermat van deze nieuwe ideeën lag ongetwijfeld in de DDR, en als bedenker van deze ideeën werd Egon Scheuch genoemd", zegt tractorexpert Achim Bischof. Scheuch zag in dat het grote aantal aanbouwdelen, die soms maar voor korte tijd nodig waren, om een eenvoudige, aanpasbare basismachine vroegen. Zo'n trek- en aandrijfmechanisme moest lichter en goedkoper zijn dan een conventionele tractor, die destijds vaak werd overweldigd door het toenemende aantal speciale machines. Scheuch nadert stilaan zijn doel. Zijn eerste werktuigdrager, die hij al 'Maulwurf' noemt, heeft al de latere doosvormige middenligger. De motor, een 8,75 pk sterke TL 500 DKW eencilinder tweetakmotor, staat echter nog aan de voorkant gemonteerd. De versnellingsbak met differentieel en aftakas daarentegen bevinden zich op de achteras, en is via een cardanas door de langsligger met de motor verbonden. De stuurkolom loopt aanvankelijk ook in deze centrale framebalk. Deze eerste 'Maulwurf' biedt al plaats voor verschillende werktuigen: frees, gedragen maaibalk, kunstmeststrooier, aardappelrooier, aanaarder, gedragen ploeg en zelfs een heflader. In de IFA-fabriek in Schönebeck werd een partner gevonden die bereid was 30 voorserie types te bouwen. Prototype en constructie gaan hand in hand. De motor blijkt te zwak. Scheuch monteert daarom de beproefde automotor van de DKW F8. Ook dit is een tweetakmotor, die weer voor op het frame zit, maar dan met twee cilinders, en 15 pk. Vanaf het begin van de ontwikkelingswerkzaamheden in Schönebeck kreeg het nieuwe voertuig de

typeaanduiding RS 08/15, wat alleen maar grappig leek. De verklaring is simpel: RS betekent wieltrekker, 08 staat voor het achtste type trekker ontwikkeld in de DDR en 15 staat voor het aantal pk's. Onderzoeken naar de lastverdeling, de juiste bandmaat en niet in de laatste plaats de bestuurbaarheid leidden ertoe dat de motor in een doorontwikkelingsfase naar het achterste uiteinde van de langsligger onder de bestuurdersstoel verhuisde. Het voordeel: motor, transmissie, differentieel en aftakas vormen zo een compleet aandrijfblok. Daarnaast is er nu als het ware sprake van bouwvrijheid aan de voorzijde. De wielbasis is verstelbaar en aanbouwdelen kunnen nog gemakkelijker tussen de assen geplaatst worden. De clou: de centrale steunbalk, d.w.z. het frame, is niet meer vierkant, maar rond. Dit betekent dat de vooras in de lengterichting kan worden verschoven. Er is echter één probleem met dit voertuig, dat nu de 'Spinne' (spin) wordt genoemd: de stuurkolom steekt schuin naar voren uit over het frame. Het kan eenvoudig worden verlengd, maar dat neemt niet weg dat het in sommige gevallen de ruimte voor aanbouwapparaten beperkt. Het verdere traject leidt via een aantal tussenstadia en prototypes, waaronder een interessante variant met vierwielaandrijving, naar de uiteindelijke vorm met een balkvormige langsligger en achterwielaandrijvingsset. Nadelen als het ontbreken van een hydraulisch systeem, en de ongunstige stand van de stuurkolom zijn bij iedereen bekend, maar worden in eerste instantie geaccepteerd. Na wat heen en weer gaan gaat de machine toch in serieproductie. Achteraf klinkt het allemaal zo simpel. Werktuigdrager? Komend uit Schönebeck, duidelijke zaak. Lade open, lade dicht. De

realiteit is, zoals altijd, complexer. Er was helemaal geen tractorfabriek toen de eerste testmodellen op 5 mei 1952 in Schönebeck werden opgeleverd. Het bedrijf, in 1948 ontstaan uit de firma's Junkers, Famo en Weltrad, is een verzameling van enkele losse gebouwen uit de vooroorlogse tijd: werkplaatsen, magazijnen, prototype- en testfaciliteiten en ontwerpruimtes. Ze bouwen geen tractoren - ze bouwen fietsen en kinderwagens. Dat is de realiteit. Anderzijds is het bedrijf uitgegroeid tot een denktank. De DDR-tractorbedrijven gebruiken het technische potentieel van de Famo-arbeiders, ingenieurs en ontwerpers voor hun ontwikkelingen. Schönebeck ontwerpt, bouwt en bouwt prototypes tot en met het seriereklare model. Er was toen geen tractor die niet verder ging dan de tekenafels van Schönebeck. Andere mensen doen altijd de constructie. Dat was geen lange termijnoplossing. Het is de werktuigdrager die een einde maakt aan deze toestand. Wanneer na voltooiing van de testmodellen de vraag rijst waar ze gebouwd moeten worden, en de keuze valt op de tractorfabriek in Brandenburg, is de maat vol! Kurt Lang, hoofd van het hoofdkantoor van de voertuig- en tractorindustrie, houdt voet bij stuk: deze werktuigdrager wordt

Historielijn

De eerste 'Maulwurf' verscheen in 1949, aanvankelijk nog als de IFA-....

... Prototype met een aan de voorkant opgebouwde DKW tweetakmotor

Aan de stabiele kokerbalk paste verschillende apparaten zoals deze maaibalk.

Ook met voorop geplaatste 15 pk tweetakmotor werd getest, maar deze werd afgekeurd.

De chauffeur heeft vrij zicht, maar de lawaaiige werkplek direct boven de motor is niet echt comfortabel.

De stuurkolom die schuin naar voren door de motorkap uitsteekt was niet de slimste constructie. Bij het opvolg model 'RS 09' werd de as in de draagbalk geplaatst.

Het verschuiven van de in breedte verstelbare vooras is een ander kenmerk van de werktuigdrager en vergroot het toepassingsbereik.

Achter de radiator bevindt zich de watergekoelde tweecilinder tweetaktmotor.

Maar waarom niet aan de voorkant bevestigen? Egon Scheuch en zijn team....

...Loste dit op. Lastverdeling, bestuurbaarheid en wielopstelling...

... bleken te ongunstig. Ook de vierwielaandrijving via de aftakas ging niet in serieproductie...

... omdat deze nodig was, om aanbouwdelen aan te drijven.

geproduceerd in Schönebeck! Zij hebben daar immers twee jaar aan de ontwikkeling gewerkt, en weten wat belangrijk is. Punt uit! De tijd is eindelijk voorbij dat Schönebeck altijd alleen maar het ontwikkelingswerk doet, terwijl anderen de tractoren bouwen en met de eer strijken. Met het besluit begint de toekomst van een locatie die ooit een van de modernste en belangrijkste tractorfabrieken van Europa zal worden. Maar tot die tijd is er nog een lange weg te gaan. Allereerst moet de productie überhaupt op gang komen. Herstruc-

tureringen en investeringen zijn noodzakelijk. Het is noodzakelijk om nieuwe gebouwen en productiefaciliteiten neer te zetten, machines aan te schaffen, mensen op te leiden, en de bouw van fietsen uit te besteden. Bovendien mogen de constructie- en ontwikkelingswerkzaamheden voor andere fabrikanten niet worden verwaarloosd - en dit alles allemaal tijdens een lopende bedrijf. Eind 1954 werden 2000 'Maulwurf' type's werktuigdragers voltooid, in juli 1956 wordt de 5000ste 'Maulwurf' afgeleverd. Egon Scheuch en zijn collega's

wisten vanaf het begin dat de RS 08/15 met zijn tweetakmotor slechts de eerste stap kon zijn. Vanaf het begin van de productie begint het fabriek aan de verdere ontwikkeling, d.w.z. een opvolger die een diesel-aandrijving moet krijgen. Op 1 juli 1957 verlieten de laatste van 5751 RS 08/15 werktuigdragers de fabriek in Schönebeck. Op dezelfde dag start de serieproductie van de veel modernere opvolger RS 09/15 met een Warchalowski viertakmotor (waarvoor het ontwikkelingssteam de in het begin genoemde nationale prijs ontving). Het

Met een enkele wielrem, toen (nog zonder hydrauliek) voor zijn tijd was de 'Maulwurfe' een moderne werktuigendrager.

Overgenomen en vertaald uit het mooiste Duitse Oldtimertijdschrift:

Historielijn

Bij deze variant vervangt een dubbele kabellier de steunbalk

De extra zitplaatsen zijn voor de bedieners van de twee lieren.

Hier wordt de RS 08/15 'Maulwurf' werktuigdrager gebruikt voor het ruimen van sneeuw.

is niet in de laatste plaats deze unieke geschiedenis die Benno Huget en zijn zoon Jakob ertoe bracht een 'Maulwurf' aan te schaffen en te restaureren met behoud van het patina. Wat is er speciaal aan een voertuig, als dit dat de jongere generatie aanspreekt? "Het is nog niet die moderne techniek waar je niks meer aan kunt doen, hier voel je de werktuigbouwkunde nog. Dat mag je gerust zeggen", zegt Jakob. Daarnaast kent vader Benno de 'Maulwurf' uit eigen ervaring: "Mijn vader werkte bij een MTS (Machine-TreckerStation). Als hij 's middags

thuiskwam om te eten, reed hij soms op een van deze werktuigdragers, en dan klom ik als klein kind er soms op. Dat maakte indruk op me. Op een gegeven moment zei ik tegen Jakob: 'zoiets moeten we ook hebben.'" In tegenstelling tot de latere werktuigdragers is een RS 08/15 nu uiterst zeldzaam. Je moet veel geluk hebben wil je nog een exemplaar vinden. Toen de mogelijkheid zich vier jaar geleden via internet aandiende, dachten de Hugenoten geen twee keer na, en grepen ze met beide handen aan. "Hij was al behoorlijk versleten. Ik moest

de motor helemaal opnieuw doen, wat betekent dat de lagers en oliekeerringen moeten worden vervangen en alles opnieuw moet worden afgedicht. Ook de lagers van het Dynastartsysteem waren versleten en wiebelden. Vooral het repareren van de radiator was zenuwslopend, hij was totaal verrot. Ik moest deze dagenlang solderen. Maar ik heb hem dichtgekregen." "Mijn schoonzoon heeft het verlichtingssysteem gemaakt, zelfs met de alarmknipperlichten. Onze hele familie is met techniek bezig: Jakob werkt als machinist bij een loonbedrijf in de landbouw, ik ben opgeleid tot monteur van landbouwmachines. Al met al heeft het herstel van de 'Maulwurf' ruim twee jaar geduurd." Tijdens hun actieve dagen zijn deze 'Maulwurfen' mishandeld. De grootste zwakheden bleken de aanzienlijke slijtage's van de motoren, en hun thermische gevoeligheid bij hoge toerentallen. De kleine tweetakautomotor, die meestal door de wind wordt gekoeld, was simpelweg niet ontworpen voor zwaar veldwerk. Zelfs bij deze gezellige oldtimer's voel je bepaalde eigenaardigheden. "Soms is hij een beetje 'verkouden'. Als hij niet de juiste snelheid krijgt, verslikt hij zich - het is en blijft een benzine-motor. Bovendien is luidruchtig, ik wil er niet de hele dag mee werken. Maar destijds waren ze blij dat ze hem hadden, hij was beslist veel beter dan een paard", zegt Benno. Jakob vult aan: "Een groot pluspunt is dat het heel goed start. Het kan vier maanden niet gelopen hebben, en hij slaat meteen aan."

Jakob Huget ontdekte dat zijn 15/08 dringend aan reparatie toe was. Hij koos voor een zorgvuldige restauratie waarbij de patina behouden zou blijven.

Met de 'Maulwurf' vertrouwde Egon Scheuch op dit moderne kleine stuurhuis die grote krachten overbracht.

Tekst: Jens Kraus
Foto's:
Stephan Lindloff

Tussen- en achteraanbouw hier de werktuigdrager met standaarduitrusting.

Fabrikanten van machines bouwde geschikte aanbouwdelen, zoals deze anaarders.

Met de productie van de 'Maulwurf' werd Schönebeck een tractorfabriek.

De snuffel-inlaatklep regelt de toevoer van het aan te zuigen brandstof-luchtmengsel onafhankelijk, d.w.z. onafhankelijk van de aansturing.

Een carburateur voorzien van een vlotter. De kleine schuif regelt de luchttoevoer, de afsluiter de sproeiroom.

Bij "vol gas" komt de oude stationaire motor goed op gang. Het vermogen is ongeveer vier pk bij een toerental van ongeveer 300 tot 400 omw/min.

Zoekmachine

Niemand weet wie ik ben. Ik verdamp en loop als een uurwerk, alleen mijn fabrikant is onbekend.

Fred Walther heeft een hart voor oude motoren. Zijn collectie omvat exemplaren van Herford tot Sendling. De hier getoonde motor is er ook één van: Klassiek design, solide constructie, degelijke uitrusting. Verder loopt hij perfect. De vraag blijft alleen: wie heeft het gebouwd?

Het begon allemaal in Amerika. Meer specifiek, in Californië. "In 1983 bezocht ik daar een grote tentoonstelling voor stationaire motoren. Dat wekte mijn interesse. Na die tijd ben ik thuis op zulke motoren gaan letten, en er zelf ook een paar gaan verzamelen", vertelt Fred Walther. Deze 77-jarige is de senior-manager van een metaalconstructiebedrijf dat hij in 1966 oprichtte, en dat zijn zoon Torsten nu in de tweede generatie runt. Als op-

geleide gereedschappmaker heeft Fred Walther van thuis uit al een zwak voor klassieke mechanica. Oude stationaire motoren zijn precies de juiste hobby. Op een mooie locatie van zijn geboortestad renoveerde hij speciaal voor dit doel een oud gebouw. Al zijn oldies-motoren die daar worden getoond, geven graag informatie over hun fabrikanten. Alleen de hier gepresenteerde horizontale eencilinderverdamper weigert deze uitspraak te doen. Deze viertakt benzinemotor maakt zo'n solide indruk dat je het niet wilt geloven. Maar het zit zo: "Ik ben naar veel tentoonstellingen en bijeenkomsten geweest, bijvoorbeeld in Unterwellenborn of in Burkhardtsdorf, en ik heb hem daarmee naartoe genomen. Maar niemand heeft ooit zo'n motor gezien. En tot nu toe heeft niemand me kunnen vertellen wie hem gebouwd heeft." Laten we op zijn minst proberen om enkele gelijknissen te vinden. De motor heeft details die niet op alle verbrandingsmotoren te vinden zijn. Waar ze echter

te zien zijn, zijn ze meestal van bekende fabrikanten. Een van die kenmerken zijn de karakteristieke, afgeronde bovenste krukaslagerschalen, waarin de eigenlijke lagerbussen zich bevinden. Ze zijn aan de onderzijde uitgefreesd zodat ze nauwsluitend passen, d.w.z. dat ze precies op hun plaats gefixeerd zijn. Dit type passing is op dezelfde manier te vinden op bijvoorbeeld motoren van Daimler, Deutz, Hemag en Modag - op de vrij vroege versies. Wat ook opvalt is de relatief hoge watertank, die in vergelijkbare vorm ook teruggrijpt naar een vroege Modag. Wijst het spoor naar Darmstadt? Daarvoor is het bewijs niet voldoende. De rest van het ontwerp komt overeen met de gebruikelijke standaard voor oudere middelgrote horizontale stationaire motoren - er zijn tientallen fabrikanten om te overwegen. Het machine bed, de waterkast met geïntegreerde cilinder en de cilinderkop zijn losse gietstukken. De motor kan dus eenvoudig worden gedemonteerd, wat een goed

Deze verbrandingsmotor diende als aandrijving voor een dorsmachine. Op het platteland dreven dergelijke motoren door middel van riemen ook pompen, voersnijmachines en houtzagen aan.

doordacht, complex ontwerp is. Alle pasvlakken moeten immers afzonderlijk worden gefreesd en geslepen (in het geval van een gietstuk uit één stuk is dit werk niet nodig, wat goedkoper zou zijn geweest, maar minder praktisch bij een reparatie). De werking komt overeen met die van klassieke vroege Otto-motoren. De bedieningsas drijft de tuimelaar van de uitlaatklep aan en bedient het excentriek voor de ontstekingsmagneet, en een kleine smeerpomp met een olie-druppelaar voor het toevoeren van olie aan de cilinderwand. De andere smeerpunten ontvangen de verse olie via ringsmering en smerinrichting voor aanbouwdelen. De aanzuiging van het gas-benzinemengsel vindt onafhankelijk plaats via een snuffelklep. Ook de onbekende ontwerper

Fabrikant onbekend - de dealer Löhlein leverde deze motor aan een landgoed in Opper-Franken.

Opzet smeeroliedruppelaar neemt de aanvoer olie op zich. De karakteristieke vorm van de krukaslagerschalen komt voor bij verschillende bekende fabrikanten

bedacht aan een eenvoudige centrifugaalregelaar. Als de snelheid te hoog is, bedient een extra nok op de bedieningsas een hendel die de uitlaatklep open houdt totdat de snelheid weer daalt. Dat is ook niet ongebruikelijk. Immers: De snuffelklep suggereert ook dat de motor al relatief oud is. Vanaf 1920 komt dit eenvoudige type inlaatcontrole zelden nog voor. De tweede indicatie van leeftijd wordt geleverd door de laagspanningsmagneetontsteking, vervaardigd door Noris Zünd-Licht-AG

Neurenberg. Het kan vrijwel zeker worden toegeschreven aan de periode voor de Eerste Wereldoorlog (of de fabrikant gebruikte het uit een oude voorraad) - de Bosch-medewerker Gottlob Honold vond immers al in 1902 de hoogspannings-magneetontsteking uit. De oorsprong van

het ontstekingsapparaat maakt ook duidelijk dat de motorfabrikant zeer waarschijnlijk een Duits bedrijf is. Nu denk je misschien; Op de waterbak staat waar de motor vandaan komt! Fout: "Dit is de plaat van de dealer die ook verantwoordelijk was voor klantenservice en reparaties. De motor werd verkocht door een meester-smid onder de bedrijfsnaam Konrad Löhlein, mech. Werkplaats Pfaffendorf, en geleverd aan een boerderij hier in Opper-Franken. Dorsen gekeurde toentertijd in de schuren op de boerderijen met ingebouwde dorsmachines, die werden aangedreven door stationaire motoren. Dat was bij deze verdamer ook het geval. "Al eerder natuurlijk probeerde Fred Walther dit spoor te volgen. Echter tevergeefs. Toen hij de afgedankte machine vond bij een boer in Zeublitz bij Hochstadt am Main en hem samen met zijn vriend Fabian Debus en zijn kleinzoon Christoph redde, was er al lang gras over

zijn oorspronkelijke afkomst gegroeid. "De motor stond onder een dakrand en was bedekt met kreupelhout. Hij was nog in dezelfde staat toen ik het kocht met een handdruk in 2008. Ik moest eerst even wennen aan zijn techniek voordat ik hem eindelijk kon herstellen. Dat betekent dat ik kennis heb opgedaan en erover heb geleerd van collega's en boeken, vooral als het om ontsteking gaat. Nu loopt het weer zoals vroeger." Misschien kent toevallig een lezer de mogelijke fabrikant van deze motor. Fred Walther ontvangt graag relevante informatie.

Tekst Jens Kraus
Foto's Kraus, Fred Walther

Overgenomen en vertaald uit het mooie Duitse Oldtimertijdschrift:

De bedieningsas bedient zowel een uitlaatklep als een Noris laagspannings afslagmagneet. Als het motortoerental te hoog is, opent een andere nok de uitlaatklep via een hendel.

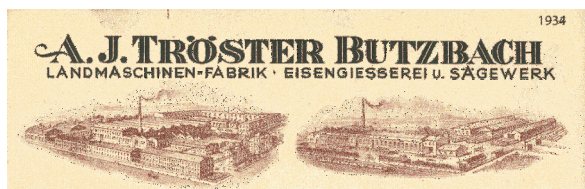
Voor de restauratie heeft Fred Walther zich eerst verdiept in het ontwerp en kennis opgedaan, met name wat betreft de ontsteking.

De Geschiedenis van:

Door Henk van den Langenberg

In het jaar 1870 nam Andeas Jacob Tröster de smederij over van zijn ouders in Butzbach (Hessen), maar al gauw kwam Andreas er achter dat hij meer geld kon verdienen met dorsen, daarom werd hij loondorser. De reparatie van zijn eigen machines, en ook

die van de boeren in de regio, zorgde ervoor dat Andreas Tröster in 1881 een eigen werkplaats kon beginnen, en met 5 werknemers de productie begon van maalmolens voor graan en maïs. Na tien jaar kocht Andreas samen met zijn broer een bedrijfspand nabij het treinstation van Butzbach. Tröster ontdekte al

vroeg de voordelen van het machinaal zaaien, en in 1892 produceerde hij de eerste zaaimachine met de merknaam "Hassia" wat later een groot succes bleek te zijn. Tegelijkertijd breidde Tröster zijn bedrijf uit met dealerschappen van uit Amerika geïmporteerde machines zoals, dorsmachines, maaimachines en

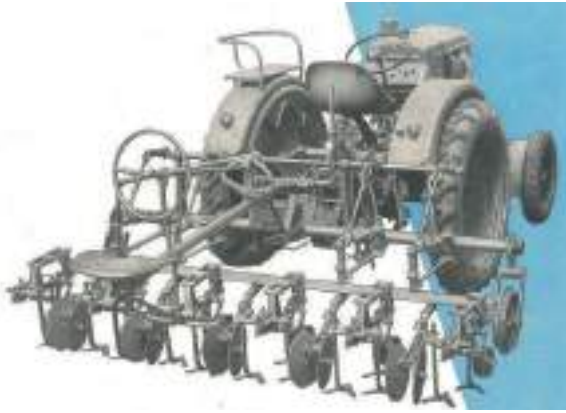
graanmaaiers. In 1904 kwam zijn zoon Wilhelm in het bedrijf, en in 1905 bouwde Tröster zijn eigen ijzergiet-erij, zodat de gietijzeren delen voor de machines niet meer van elders werden betrokken. In 1929 overleed zoon Wilhelm onverwachts, en kwamen de twee andere zonen in het bedrijf namelijk; Helmut en Kurt. Deze breidde het assortiment uit, en produceerde; bietensnijders, veldwalsen en kunstmest walstrooiers. Met deze producten samen met de zaaimachines, werd in 1942 de 100.000ste machine verkocht. Ook

de oorlog treft Hassia en in 1945 wordt de fabriek grotendeels verwoest door de geallieerde bommenwerpers. Na de oorlog namen de Trösters de draad weer op, door de productie op te starten. Met nieuwe patenten van pijpenzaaimachines met een oliebaandrijving in 1950, aanbouwmachines (1953), aardappelpootmachines (1955) en aardappelrooimachines in

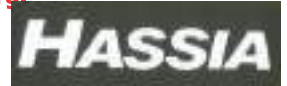

(1958) kwam de Fa. Tröster ook in de aardappelrooi-er techniek terecht met div. uitvoeringen en type machines. In de jaren 60 was Tröster al bezig met het ontwikkelen van een zaaimachine voor bieten en maïs. En in 1971 kwam de eerste precisiezaaimachine op de

zaatechniek daarna van Hassia over, en de Nederlandse Holding Netagco nam de aardappeltechniek over. Zo verdween Hassia, een succesvol en bekend merk van Duitse kwaliteit, van de markt. Op het bedrijfsterrein van Hassia staat nu een supermarkt en een verzorgingshuis, alleen de monumentale gevel van rode baksteen uit 1929 herinnert nog aan de machinefabriek. Hassia machines werden destijds in Nederland geïmporteerd door de handelsonderneming van Driel en van Dorsten uit Hoofddorp.

Henk van den Langenberg.

markt. In 1980 had Tröster 600 medewerkers in dienst en werden er totaal 375.000 landbouwmachines verkocht, ook bezat de Tröster Groep naast meerdere vestigingen een handelsonderneming en een autobedrijf. Ondanks het succes en de degelijke uitstraling van het bedrijf, ontkwam men niet aan de structurele veranderingen in de landbouw. Dat vergde een hoge mate van praktische innovaties en flexibiliteit, waaraan Tröster niet meer voldoende aan voldeed. In 1991

moest het bedrijf haar faillissement aanvragen. De Deen Peter Hansen nam het bedrijf in afgeslankte vorm over en leidde het enkele jaren onder de naam Hassia Maschinenfabrik GmbH & Co KG totdat het volgende faillissement in 1995 kwam. Lemken nam de

De Puzzelhoek

Februari

L O O D K A L K N R B I T U M E N K N M P
P A R A N A P I N E O N O O L Y P O E K L
K L A K S U L B P N E O L E H C I T E O I
V N D V E G G M L M E T Z E R E S S T P N
F E A E F N G N E E A E S E V E N M S P T
I J L K N T A O C I T L C T R L U I I T E T
S O G S N H R G S K S E H S O K E U H L R
S M E T E E D O T A K E T I R O S D C S A
E T R E M B I R E N B E L R N U H I U T S
L N A R E L N D R B E E D S O E U C L U M
S E A G C E G E K N O S L E P M S T S K O
T M M S T I K L A K R U U M B E K T A T R
E E T M E T S E L M O R T E L K C L A N T
E C E E I X D A K B E S C H O T A I A A E
N T E N G E L R O O Z E L K E I R D E K L
N E N L E T I E B K E E T S F A A D O B E

Zoek in het diagram de woorden terug die in de woordenlijst zijn weergegeven. De woorden staan horizontaal, verticaal en diagonaal in beide richtingen in het diagram. Sommige letters worden meer als één keer gebruikt. Als alle woorden uit de lijst zijn weggestreept in het diagram, vormen de overgebleven letters een woord. Stuur dit woord in doormiddel van de bijgevoegde lijst, en win als je het hele jaar de goede oplossing geeft een mooie prijs. Deze wordt tussen alle goede inzenders verloot tijdens de jaarvergadering. Oplossing opsturen, bellen of mailen naar:

agenda@klw-vereniging.nl

Regina van der Meer
Stekstraat 21
5388 KS Nistelrode
06 12065610

De overgebleven letters vormen nog een bouw materiaal:

Bouwmaterialen

Met dank aan:

Denksport

ADOBE
AFSTEEKBEITEL
BITUMEN
BLUSKALK
BOUT
CEMENTMOLEN
DAKBEDEKKING
DAKBESCHOT
DAKGERAAMTE
DAKVENSTER
DEUVEL
DRIEKLEZOOR
DUIMSTOK

GIETCEMENT
GORDEL
GORDING
IJSELSTEEN
KALKMORTEL
KLISKLEZOOR
KOPPELSTUK
LOODKALK
LUCHTSTEEN
MACHINESTAAL
MARMERCEMENT
METSERMORTEL
METSESPECIE

METSELSTEEN
MUURKALK
NATUURSTEEN
PARANAPINE
PLEISTERKALK
PLINT
PYLOON
SABEL
SCHOORSTEEN
TENDEL
TEXTIELBEHANG
TICHEL
TRASMORTEL

Attentie: Oplossing insturen, bellen of mailen vóór 27 maart 2023

In en Uitlaatjes

Te koop

Pendelstartmotoren, nieuwe ankers en bendiks tandwielen voor **Lanz**, bougie's voor semidiesel en WD9, startankers voor **Farmall**, BMD en B450, trilbobines voor **Lanz**, geëmailleerde uitlaten gat 60 mm, ook kunnen startmotoren voor reparatie worden aangeboden. Dynamo's 6 en 12 volt, startmotoren voor **Lanz**, **Deutz**, **Ford**, Blauwe Reiger, **Fendt**, **Mc.Cormick** en **Farmall** BMD en B450, motoroliepomp voor Super BMD, dorspoele voor **Mc.Cormick**, **MF** 35 en 65 M. Roesten-burg Acht gem. Eindhoven 040-2621561 of 0622346476. marinus.roestenburg@gmail.com

Originelen of kopie-instructies-, werkplaatshandboeken en onderdelenboeken voor uw oldtimer traktor (vanaf Allgaier t/m Zetor) Mw. M. van Schie, bel na 18.00 uur: 020-6164375 of mail: landbouw@hetnet.nl of app.: 06-45153261

Mc.Cormick, **IHC** en **Farmall** handleidingen, werkplaats- en onderdelenboeken, tevens diverse andere boeken, zie hiervoor onze website: www.mccormick-boeken.nl M. van Kleef-Blom Den Andel 0650672450. jk1500@online.nl

Onderdelen voor **Mc.Cormick** en **Farmall** ook nieuwe onderdelen, Edwin van den Elsen Gemert 06 51197759.

Gereedschap, verlichting of andere tractoronderdelen nodig? www.geredo.nl Geredo Lelystad 06 19676177. info@geredo.nl

Feestje? en u bent nog op zoek naar een leuke DJ? Boek dan „Drive-In Disco Fiesta“ met DJ Peerke! Al meer dan 15 jaar ervaring! Peter Wijlaars. 06

23979486 www.discofiesta.nl
Duss Daux handboormachine op standaard met boren. Diverse cirkelzagen 150-400mm met harde tanden en zachte prijzen. Automaat neuswielen. Neuswielen met klem. Skelter of kruiwagenbandjes 4 ply en wielen. Honers 2 maten tot 177 mm. Tandemasser met zwaar neuswiel, geen kenteken. Topstang **Belarus** 800 (zeer nette staat). **BM 350** knalpijp. Wim en Riek Schelle Liempde, tel. 0411-631317 of 06-23304213.

Schelleplein@home.nl

We willen heel veel gaan minderen met de verkoop op beurzen en markten. We zijn op zoek naar een opvolger of iemand die interesse heeft om de handel over te nemen. Wim Schelle. Voor interesse graag bellen naar 06-23304213 of 0411-631317.

2 **Steyr** Fusee nw. Diverse fusees **MF**, **Ford**, **Fendt**, **John Deere**. Radiateur **Belarus** 2x **John Deere** 3640, 2x **David Brown** 850. Diverse merken spruitstukken. Diverse merken waterpompen en pompsets. Diverse merken stuurhuizen. Diverse merken brandstoftanks. **Holder B12** met ploeg en kenteken. Kom kijken op afspraak. Sjef Donkers Boekel. Email: Do.Vos@hotmail.com. Tel.: 06-15213266

Feldmeister KD12Z(24 pk) compleet met kentekenregistratie en kentekenplaat. Frans v.d. Kerkhof Eindhoven. Email: franskerkhof@live.nl. Tel.: 06-30954287

Kersten veegbezem. **Master** heater. Nw. Cmpl wielen 15x17 – 12½ x 15 op 6 gaats velg. Balenprikkers euro aansluiting en 3 punts. Diverse loodgieters gereedschap. Soldeerbranders. Buigijzers. Snij-ijsers. Oprijwagen lvm 10 ton. **Peecon** kipper lvm 4 ton. Lastrafo 280 amp. 380 Volt € 150,00. Wijnand Verweij Reeuwijk. Email: WT.Verweij@gmail.com. Tel.: 0182-

395428 of 06-53279667.

3 **Wolseley** motoren, **Deutz** D4005, **Lister L** met watervat zonder onderstel, 2-wielige wagen 1,8 x 4 mtr. met kenteken. Hand bandschuurmachine 380 V, antieke boomgaard spuit met houten vat. Stationaire motor **IHC** type M 3 pk, **PZ** maaier 165, **IHC Farmall**. C. Jansen Valkenswaard. Tel: 040-2012343 of 06-23197777.

Vanwege inkrimping diverse tractoren en landbouwwerktuigen, o.a. **Mc cormick** 634 , 434, 275 , **International M** , **Belarus** MT3, **Fiat** , Kunstmeststrooiers groot en klein **Lely** en **Vicon**, Ploegen, Cultivatoren , Diepcultuur, Kuilsnijder , Onderblok met dubbele koppeling en brandstofpomp van **Mc cormick** 523, P3 **Perkins** motor 700 uur op teller, Startmotor **MF**, Mestriek , **PZ** hooihark, **Claas** maaier, **PZ** Strela, div. oldtimer auto's o.a. **Daf**, **Volvo**, **NSU**, **Mercedes** London car taxi Diverse oldtimer tractor en auto onderdelen. P. van den Broek Tel: 0622668910 Email: pcmvdbroek@gmail.com.

Gevraagd

HC/Farmall sloop tractoren. Edwin van den Elsen Gemert 06 51197759.

Onderdelen van pendelstartmotoren van **Lanz**, onderdelen voor startmotoren van **Farmall** BMD en B450 voor reparatie. M. Roestenburg Acht gemeente Eindhoven 040-2621561 of 0622346476. marinus.roestenburg@gmail.com

UNIVERSELE ELASTIEKEN

IN ALLE MATEN,
GESCHIKT VOOR OA:

- PARTYTENTEN
- ZEILBOTEN
- ZEILEN
- PLEZIERJACHTEN
- MARKTKRAMEN
- SPANDOEKEN

AD MANDERS

06-23 69 44 34

A.MANDERS01@ONSNET.NU

HOEKSTRAAT 16

5674 NP NUENEN

ZEIL ZONDER RINGEN
VASTMAKEN MET KWIKCLIPS

VAN DIJK Heftrucks Uden BV

- In- en verkoop van heftrucks
- Onderhoud
- Verhuur met of zonder chauffeur

Oude Udenseweg 21a
5405 PD Uden
Tel: 0413 332371
fax: 0413 332753
Mobiel 06 53641623

Email: aavandijk@online.nl
www.vandijk-heftrucks-uden.com

CASE II STEYR ABEKSERVICE

De Beeke 3 5469 DV Erp
tel: 0413 - 212174

www.abekservice.nl

WWW.EUROFARMTOYS.NL

LANDBOUWMINIATUREN - TRAMPOLINES

De grootste collectie farmtoys van Zuid-Nederland!

EUROFARMTOYS@HOTMAIL.COM

DOEVENDANS

+31 (0)412 - 482214

Bezoek op afspraak

bruder

BRITAINS

10a

CLAAS

weise-toys

YORKSCOT

ERTL

ROS

WIKING

1:18

FIRST CRANT

SPECCAST

Schuco

CAT

siku

Doevendans - Bernhardweg 19 - 5394 AG - Oijen

- ✓ Veel beleving
- ✓ Actueel met alle nieuwtjes
- ✓ Fraaie video's

GEWOON
OMDAT JE VAN
TREKKERS HOUDT
TREKKERWEB.NL

Volg ons ook op

Corlangebanden b.v.

landbouw - industrie
grondverzet - truck

Udenseweg 5

5464 VA Veghel

Tel: +31 (0) 413 - 366867

verkoop@corlangebanden.nl

www.corlangebanden.nl

**VAN DER ZANDEN
VERHUUR**

BOEKEL 06-15387790

*Ook zin in een feestje?
Bel ons en wij helpen u daarbij!*

WWW.VANDERZANDENVERHUUR.NL
Verhuur van tenten en partybenodigdheden

maakt uw feest compleet!

- Propaan
- Menggas
- Zuurstof
- Acetyleen
- Stikstof
- Helium

Is uw cilinder leeg? Bij BJC Tools kunt u hem direct om komen ruilen tegen een volle. Zonder wachttijden, zonder kantingen en zonder dat u aan een onduidelijk huurcontract vastzit.

BJC TOOLS
Erp • Made • Tholen • Eindhoven

*Service is
erze kwaliteit,
kwaliteit is
onze service.*

Alles voor huis, klus, groen en dier

Kerkwijk 81-83 5258 KB Berlicum
073-5031273 www.agribouwmarkt.nl

TMS
TUIN-MACHINE-SERVICE.NL
KERSTEN

**UW ONDERHOUD EN
SERVICE VOOR AL UW
TUIN & PARK MACHINES**

06 - 27 444 891
MET MOBIELE WERKPLAATS

VENKANT 7 V17, 5271 SP, SINT MICHIELSGESTEL

Riverside Sales BV
Keukenbeemd 14
5741TV Beek en Donk, NL

riverside-vintage.com

de Eenvoud
Financiële planning

Oirschotseweg 62 5684 NK Best 0499 - 372107
www.dehaas-advies.nl info@dehaas-advies.nl

- DOMOTICA
- TELEMATICA
- BEVEILIGING
- ELECTROTECHNIEK
- TELEFONIE

v.d. Vleuten
Elektrotechniek & Beveiliging BV
Sint-Oedenrode

Nijverheidsweg 12 5492 NK Sint-Oedenrode **0413-477 337**
info@vdluutenelektrotechniek.nl

L. Janssen

Motorenrevisie

Galliërsweg 46 5342 PN Oss
Tel: 0412 - 634801 Fax: 0412 - 626575

LANDBOUWMECHANISATIEBEDRIJF

Willy Marco & MEGENS

Theereheide 2a Sint-Michiëlsgestel
073 - 5515404 info@lmbmegens.nl
06 - 24131894

www.lmbmegens.nl

G CLASSIC PARTS GRANIT QUALITY PARTS

06-51939670

LIEMPDE

GERWIN VD POL AUTOMOTIVE
VOOR AL HET ONDERHOUD
VAN AUTO OF MOTOR

GERWINDEPOL@GMAIL.COM
MA T/M VRIJ NA 18.00 UUR

Al 28 jaar het clubhuis van de KLW

www.devresselsehut.nl

Al meer dan 40 jaar het adres voor
bruiloften, recepties, bedrijfsfeesten
vergaderingen en kinderfeesten

Vresselseweg 33 5491 PA Nijnsel
telefoon 0499 472 870

OLDTIMERS VERKOPEN?

Meld u dan nu aan voor onze oldtimer tractor veilingen in april of september en ervaar zelf het gemak van VDI Auctions!

Interesse? Neem contact op met VDI Auctions.

Ook voor veilingen bij u op locatie.

WILT U ONZE
DIGITALE NIEUWSBRIEF
ONTVANGEN?

SCHRIJF U DAN IN OP ONZE SITE:

WWW.VDIAUCTIONS.COM

VDI **AUCTIONS**

T. +31 (0)85 782 67 70 | info@vdiauctions.com | www.vdiauctions.com

J.AARTS bv

grondverzet en transportbedrijf

www.aartsgrondverzet.nl

Gerwen

**STERK IN GROND-
EN SLOOPWERK**

**Vakmanschap
is wat telt**

Aarts Grond- en Sloopwerken B.V.
Tel: 040 283 17 08 of 06 54 79 85 05
E-mail: Info@aartsgrondverzet.nl

van **D**eursen
iervoeders

VOER / STROOISELS, OOK PARTICULIER

www.vandeursendiervoeders.nl

Paarden-, Schapen-, Hondenvoer,
Vlas - Houtvezel, Zaagsel.
Winter: Strooizout, Winterwortelen

Industrieweg 8 5492NG Nijssel
Tel: 0413 - 472642

sportprijzen
graveerwerk
reclame

Onderscheidend in
werk en meer

MANDERS

Witweg 9 Sint Hubert Telefoon (0485) 45 36 47
www.manderssportprijzen.nl

Jansen Metals
Metaalrecycling
0031 (0)622676797

www.jansenmetals.nl

Dorpsstraat 102
5556VL Valkenswaard

Acifit Accu Service

Vanaf Maandag 19 maart 2018 is onze winkel Eendenjachtstraat 105 5042 XD Tilburg gesloten. Wij blijven echter accu's leveren, U kunt gewoon bellen naar het u bekende telefoonnummer (06 42749800). Graag tussen 10.00 en 17.00 uur. Wij komen dan de accu bij u thuis afleveren en eventueel testen/monteren (tegen een kleine extra vergoeding). Met vriendelijke groeten Theo en Annie Dingemans

tel: 06 42749800 www.acifitaccuservice.nl

BROEDERSBOXTEL
HANDELSONDERNEMING

De Renbaan 1
5282 HJ Boxtel
Tel.: 0411-683692
info@broedersboxtel.nl
www.broedersboxtel.nl

- Metalen
- PVC
- Elektra
- Drainage
- Restpartijen
- Tyleen

Online advertentieplatform voor uw klassiekers

Gemakkelijk kopen en
verkopen van klassiekers

Hét online advertentieplatform sinds 2009. Met meer dan één miljoen bezoekers per jaar is Online Classic World één van de grootste platformen voor de klassieke markt van auto's, vrachtwagens, motoren, agri & onderdelen.

ONLINE CLASSIC WORLD

www.onlineclassicworld.com

Bezoek ons museum van oude ambachten

HOEVE STROBOL

Stoommachines

Automobielen

Tractoren

Ambachtelijk gereedschap

Huishoudelijk gerei

En nog veel meer

Strobolse Heidesteeg 10, Nijnsel

T 06 538 176 69

Kijk voor meer informatie en
onze openingstijden op:

www.hoestrobol.nl

**Verba, al 50 jaar
dé specialist in
voerbakken, RVS- en
kunststofbewerking**

Betrouwbaar, flexibel en ervaren!

Meer weten? Vraag ons naar
de mogelijkheden.

T 0413-474036 E info@verba.nl
www.verba.nl

VERBA